ſed etiã cũ non curat ipas libidinoſas cogita
cões expellẽ poſtq̄ eas ppendit· ſʒ in eis volun
taie immorat̃· peccat mortalit̃. ¶ De filijs luxurie
DE filiabʒ luxurie nõ oportʒ multũ interogare
q̄ꝛ difficile ẽ itelligẽ· ñ cũ mixtura alioꝝ vicioꝝ
SJ fuit ita mente occu ¶ De cecitate mẽtis.
patus circa mũdana q̄ꝛ neſciuit de deo cogitare
vel rebus ſpũalibus. ¶ De precipitacõne.
SJ fuit p̃ceps ꝛ ſubit⁹ in opibʒ ſuis ſine ꝯſilio
ꝛ examinacõe mẽtis debita agẽs. ¶ De incõſi
SJ fuit incaut⁹ in factis ſuis ꝛ nõ ¶ deracõe
bñ iudicauit circa occurrẽtia. ¶ De incõſtancia
SJ in eo q̄ꝛ deliberauit bonũ agẽ mutabilis et
incõſtans fuit ex paſſione ¶ De amore ſui
SJ nimis ſeipm dilexit· q̃rendo delectacões
corpis cõmoditates ꝛ hmõi. ¶ De odio dei.
SJ habuit diſplicentiã in deũ vel legẽ ſuã q̄ꝛ
ꝓhibʒ ꝯcupiſcẽtias ei⁹. ¶ De amore vite pñtis
SJ nĩs amauit vitã iſtã pñtẽ ꝓpter volupta
tes carnis quibʒ eſt dedit⁹. Nã ita amare vitã
pñtẽ· q̄ꝛ aliq̄s velit ħ ppetuari· ſm̄ pe· ẽ mortale
SJ horrorẽ habuit ¶ De horrore futuri ſeculi
ad vitã futuram. ¶ De alijs que ptinent ad
viciũ luxurie circa cõiugatos vide ĩfra in· c· de
cõiugatis.

¶ Sequit̃· ȝ· ps hui⁹ opuſculi de interogacõibʒ
certis ad certas pſonas ſm̄ ſtatus diuſitates

¶ Et primo quo ad coniugatos.

Nunc formāde ſūt īterogacões. non ad omēs. ſ ad quoſdā ſcđm ſtatus eoꝝ. Et p̄mo quo ad cōiugatos. In terrogandi ſūt ergo cōiugati. nō tn̄ oēs. ſ de quibꝫ vid̓ expedire. ¶ Si vizꝫ i ȧquo caſu ꝓhibito ꝯtraxerīt q̄ mořle eſt niſi igno rantia facti ꝓbabilis excuſet. Unde ſciendum eſt q̄ quedꝫ ſūt impedimēta que impediūt mr̄i moniū ꝯtrahendꝫ. ⁊ dirimūt iā ꝯtractū. i. nul lū faciūt illud. qđ tamen intelligendū eſt qn̄ dicta impedimēta prius fuerūt int̄ eos q̄ ſit ꝯtractū mr̄imoniū. Et ꝯtinētur in hiis verſibꝫ Error. condicō. votū. cognatio. crimē. Cultus diſparitas. vis. ordo. ligamē. honeſtas. Si ſis affinis. ſi forte coire nequibis. Hec ſociāda ve tant ꝯnubia iūcta retractāt. ¶ Pro hoꝝ quo libꝫ breuiſſima declaracōe. nā de hiis ſatis in uenies in ſūmis. Nota de ſingulis intellectum ¶ Error intelligit̄ de pſona nō de fortuna cū. ſ. quis ꝯtrahit cū bertha. credēs cōtrahē cū ka therina. cū q̄ intendebat ꝯtrahē. ¶ Conditio intelligit̄ de cōdicōe ſeruili. cū. ſ. quis ꝯtrahit cū ſerua credēs eā eſſe liberā. nā ſi ſcient̄ liber ꝯtrahēt cū ſerua mr̄imoniū tenēt. Et ſimiliter ſi ſeruꝰ cōtrahit cū libera credēs eam ſuā. Idē vid̓ ſi ſeruꝰ cū ſerua. licꝫ credēt eam liberam

¶ Votū intelligitur de ſolemni. Cū ſ. quis fe
ciſſet pfeſſionē tacitā vel expſſam in aliqua
religioē approbata. et poſtea cōtrahēt. nam tal
eſſet etiā excatus. ¶ Cognatio. eſt triplex. ſ.
natural. ſpūalis. et legalis. Natural dr conſag
nitas. et habz tres lineas. ſ. Aſcendentiū. vt pr
auus. pauus. et hmōi. Deſcendenciū vt filius
nepos. pnepos etc. Collateraliū. vt fratres.
ſorores. et hmōi. Et habz quelibz linea qtuor
gradus cōcluſiue. pcipue collateral. Nam int
aſcendētes et deſcendētes. vidz eſſe perpetua p
hibicō. Qui ergo int iſtos etiā cōtrahit eſt ex
cōicatus. Cognatus ſpūalis. habz tres gdus
et cōtrahitur in baptiſmo et ɔfirmacōne. Prim9
eſt inter tenētes ad baptiſmū vel ɔfirmacōez
et eū qui tenetur et dr pṁitas et filiacō. Scds
eſt inter prēm et mrēm carnales illius q tene
tur et illū tenētes. et dicit cōpṁitas. Tercius
eſt inter filios natuāles illius qui tenet et illū
qui tenetur. et dicit fratnitas. Cognacō lega
lis fit p adopcōem. et habz tres lineas l gdus
Prim9 ē int ipm adoptantē. et adoptatū et filiū
l filiā ei9 adoptati. Scds ē int vxorē adoptātis
et ipm adoptatū. ac etiā int vxorē adoptati et
adoptantē. Terci9 ē int filios nāles et legitiōs
ipi9 adoptātis et ipm adoptatū et hoc tm cū ipi
filij ſint adhuc in ptāte pris. Int hos ei oms

ē ꝓhibitū mr̄imoniū. ⁊ ergo ſi ɔtractū fuerit
dirimatur. ¶ Crimē hoc. ſ. q̄ hȝ impedire ⁊ di
rimē mr̄imoniū ɔtractū intelligitur tantum de
duobȝ criminibȝ. Primū eſt cū mulier machi
natur cū effcū in mortem alteri⁹ uxoris ut hēat
maritū illius in virū. ⁊ ecoū cū vir in mortem
alterius viri machiatur ut hēat vxorē ei⁹. Se
cundū cū quis dat fidē alicui ɔiugate de ducē
do eā in vxorē poſt mortē mariti ſui. ⁊ cum ex
illa ꝓmiſſio ē ſequitur adulteriū. ¶ Cultus di
ſparitas. ut. ſ. ſi fidelis ɔtrahat cū iudea vel
pagana ꝑmanēte in infidelitate. Si autē ɔtra
heret cū heretica teneret mr̄imoniū. ſȝ cohabi
taē ei nō debēt. ⁊ hoc ſi eēt piculū ei incurrēdi
hereſim. ſȝ peccat cū tali ɔtrahēs. ¶ Vis. ſ. cum
quis ꝑ violentiā cogitur ad ɔtrahēd ⁊ intel
ligitur de violentia abſoluta. ⁊ ſimiliter de vio
lentia que fit ꝑ metū q̄ pōt cadē in ɔſtātē vir
qui ɔtinetur in hoc verſu. Stupri atqȝ ſtatus
verberis atqȝ necis. niſi tn̄ poſtea de inuito effi
ciatur volūtarius. ¶ Ordo intelligitur de ordie
ſacro. ſ. cū ɔtrahens fuerit in ſbdiaconatu. vel
ſuꝑ. ⁊ talis etiā ē excatus. Greci tamē i ſacris
ordinibȝ pn̄t vti mr̄imonio iā cōtracto. ſȝ ɔtra
here nō poſſunt. ¶ Ligamē. ſ. ſi ſit alteri liga
tus ꝑ cōiugiū ꝑ verba de pn̄ti etiā nondū con
ſūmatū. Nam talis in nullo caſu poteſt alteri

mrimonialit copulari·niſi ille cū quo cōtraxe
rat ꝓfiteretur in aliqua religione ante conſu
macōnem mrimonij. Si autē recederet alter
cōiugū ita ꝙ p multos ānos nichil de eo audiē
tur adhuc nō liceret alter ↄtrahere niſi prius
veriſimilit ſciret de morte ipius. ¶ Honeſtas
ꝛ·publice honeſtatis iuſticia in ſmā que oriť
ex ſponſalibꝫ ↄtractis cū aliq·cum qua poſtea
non ſequitur mrimoniū niſi ꝑpter mortem vł
ꝑpter aliquā cauſā aliā·nam cū nulla ↄſagne
a illius contrahē pōt vſqꝫ ad quātū gradum
incluſiue. ¶ Affinitas eſt ꝓximitas q̄ contra
hitur inť eū qui ducit vxorē ꝛ omēs cōſangne
os vxoris vſqꝫ ad·x·gradū ſimiliť inter vxorē
ꝛ omēs conſagneos eā ducētis vſqꝫ ad·x·gra
dū incluſiue. Et nō ꝙ affinitas cōtrahitur etiā
per fornicariū coitū ita ꝙ ille qui fornicatur cū
aliqua non pōt cōtrahē mrimoniū cū aliqua
cōſagnea illius vſqꝫ ad qrtum gradū·nec illa
mulier poteſt ↄtrahere cū aliquo cōſāguineo
ſecū fornicātis vſqꝫ ad eundē gradū. ¶ Impo
tencia excendi actū cōiugalē. poteſt prouenire
vł ex naturali frigiditate vł ex maleficio. vł
ex īdiſpoſicione menbri genitalis·viri vł mu
lieris. De hys aūt oībus impedimētis habes
plene in ſūmis. ¶ Inſuper nota·ꝙ non oportꝫ
nec expedit interogare oēs ↄiugatos ſingulatī

de p̄dictis impedimētis. ſ; de illis ſaltē de quibꝫ
poſſit p̄ſumi. Et p̄cipue de impedimētis crimis
vel cognacōnis vel publice honeſtatis . ⁊ ante
oīa affinitatis . Si enī quis cognoſceret ꝯſan
guineā eius cū q̄ iam cōtraxit p verba de p̄nti
⁊ grauiꝰ ſi iā ꝯſūmauit mr̄imoniū. tale mr̄imo
niū non dirimitur ā diuidit̄ ſ; amittit ille quī
hmōi fecit ptātē. ſeu ius petendi debitū. ita ꝙ
petē nō pōt ſine pccō mōrli. tenetur tn̄ reddē
exactus. Idē in muliere q̄ pmittit ſe cognoſci
a cōſanguineo mariti ſui. Si tamē anteq̄ ꝯtra
xit p verba de p̄nti cum aliqua cognit ꝯſāgui
neam eius. ita ꝙ ſemē emiſerit intra clauſtra
pudoris non pōt illam hr̄e. ⁊ ſi iam ꝯſūmaſſet
mr̄imoniū cū illa non tenēt. nec in hoc pōt di
ſpenſari niſi p ꝑpam. vn̄ ante diſpenſacōem ſē
per peccat mōrliter exigēs ⁊ reddēs debitū. ſci
ens dictū impedimentū. alt̄ autē ꝯiugū neſci
ens excuſatur ex ignorātia facti ꝓbabili. Et de
hijs ⁊ alijs q̄ñ caſus occurrit. vide plenius in
ſūmis. ¶ Inſup interrogandū eſt. Si contraxit
mr̄imoniū clādeſtine. qꝛ mortale eſt ꝓpter pro
hibicōem eccīe. ¶ Item ſi habēs votū ſimplex
cōtinētie cōtraxit. mōrliter peccauit niſi prius
fuerit diſpenſatū a ꝑpa. ⁊ tenetur adimplē vo
tū vſq; ad ꝯſūmacōnem mr̄imonij. Nā ipō con
ſūmato efficit̄ impotēs ad votū implendum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quia reddere tenetur exactus debitū· expreſſe· vel interpretatiue· ſed tn̄ exigē non poteſt ſine diſpēſatione quia peccaret mortaliter. ¶ Item Si contraxit cum aliqua vel mulier cū aliquo· p verba de futuro· ⁊ poſtmodū cum alia contraxit vel alio· etiā per verba de futuro vel de preſenti mortaliter peccauit ꝓpter fidem fractā niſi de cōi cōſenſu mutuo ſe abſoluerit· quod fieri debꝫ per iudiciū eccie· vel ſi aliquis predictorū caſuum· ſeu aliorū ſeptē· quos habes in ſūma· quibus ſponſalia ſolui pn̄t ſupuenerit. ¶ Item ſi poſt mrimoniū cōtractū per verba de preſenti cōtraxit cū alia· quia peccauit mortaliter· nec tenet mrimoniū ſecundū· etiā ſi eſſet cōſūmatum ⁊ filios iā genuiſſet· redire enī oportꝫ ad pͥmū mrimoniū· niſi ille vel illa cū quo vel qua pͥus contraxit intraſſet religionē aliquā ⁊ ibi pfeſſus eſſet· vel niſi ppa diſpenſaſſꝫ in ſecūdo. Tamē ſm Theo· in hoc diſpenſari nō pōt. Sed quia difficile eſt diſputaē de ptāte ppe· ſi ſine ſupple tione obrēta eſt forſitā trāſiri poteſt. ¶ Item Si cōtraxit mrimoniū ante etatē legitimā vel filios ⁊ filias iūxit mrimonio an̄ ltimā etatem qd̄ prohibitū ē. Etas aūt ltima ſm iura ē· xij· an· i femella· ⁊ xiiij· in maſculo. ſ. in contrahēdo p verba de pn̄ti vel in cōſūmando. ¶ Itē Si cōſūmauit mrimoniū an̄ bn̄dictionē nuptiarū que

mořle eſt ⁊ coñ ꝓhibicōem ecc̄ie. Et hic aduē tendū eſt ꝙ in multis locis ꝙ̄uis ſponſi non ↄſūmant mr̄imoniū cū ſponſis ante nuptias multas tamē turpitudines ⁊ corruptelas fa ciūt cum ipis. eas viſitando ⁊c̄. Vnde interrogan dū de hmōi eſt. vbi illa repūitur. ¶ Item Si celebrauit nuptias in tpe ꝓhibito ab ecc̄ia. ꝗᷓ mortale eſt. ¶ Nō tpa ꝓhibita ab ecc̄ia ad celebrandū nuptias ſeu mr̄imonium.

¶ Empa ꝓhibita ab ecc̄ia ad mr̄imoniū cele brandū ſūt iſta. ſ. Ab aduētu dn̄i vſq₃ ad Ephiā non tamē ante octauā eius. et a. lxx̄. vſq₃ ad octauā paſche. ⁊ trib₃ diebus letanie minoris ante aſcenſioē₃ dn̄i. vſq₃ ad octauā pētecoſtes

¶ Item de actu ↄiugali nota. ꝙ qn̄doq₃ ſit vbi eſt manifeſtū mořle. ſ. cū ſit ex̄ vas debitū. vel etiā cū ſit intra vas debitū tamē eo mō ut nō ſuſcipiat ſemē. ad euitandā prolē. vel gn̄acō₃ Vel cū ex actib₃ vel tactib₃ impudicis ſequitur pollutio in altero ipoꝝ. Vel cū exerens actum ↄiugalem appetitū hab₃ deliberatū ad aliū vel aliā. Vel ſi ita inordinato affectu fert̄ ad actū cōiugalē ꝙ etiā ſi nō eſſet vxor ſua vel marit⁹ adhuc agēt opus carnale cū illa vel illo. Diffi cile tamē eſt hoc diſcernē. Vel ſi cū alter alteri exigenti denegat debitū ſine cā legitima. ꝓpter quod exigens incōtinentiā incurrit vel aliud

ſcandalū. Eſſet aūt cauſa legittiā ad denegan
dū debitū. ſi timet ꝓbabilit̄ notabile nocumen
tū pſone vel cōiugis. vel prolis in vtero. Vel
quia ex adulterio cōmiſſo amiſit ius petendi
vl̄ etiā ſi in loco ſacro peteret vl̄ etiā in publico
quia eēt con̄ debitā honeſtatē. Non aūt eſt le
gittiā cā denegādi. dies ieiuniorū ſolempnita
tū vl̄ ira adinuicē. Qn̄qꝫ etiā fit actus ꝯiugal̄
vbi dubiū eſt. an ſit mor̄le vl̄ veniale. ſ. qn̄ ſer
uat̄ vas debitū ſed modꝰ indebitꝰ puta ſi late
ralit̄. vl̄ ſi ex pte poſteriori accedat vir ad vas
debitū. vel mulier ſupgrediat̄ virū. In quibꝫ
modis et p̄cipue in vltimo. dicunt aliqui eſſe
mor̄le de ſe. Alij vero ut Tho. et Al. dicūt ꝙ nō
ſit mor̄le de ſe. Sꝫ pōt eſſe ſignum mor̄lis ꝯcupi
ſcentie. nec p hoc impedit̄ gn̄atio. et ſi non ita
apte procuret̄. Vnde in hoc noli p̄cipitare ſē
tentiā. nec denegare abſolucōem in hmōi per
ſeuerāti. ſꝫ deteſteris et ꝓhibeas qn̄tum potes
Qn̄ aūt fieret p̄mo vl̄ ſecundo mō. et hoc ꝓpter pi
culū abortus forte eēt ſine pccō. Dubiū eſt etiā
an ſit mor̄le. cū ſit tpe menſtruoꝝ. et p̄cipue i
exigente. ſciente talē defectum. qd̄ quid̄ ponūt
eſſe mor̄le. p̄cipue quando eſt quaſi cōtinuus
ſcd̄m conſuetudinē vt menſatim. Alij tamen
contrariū dicunt ut Pe. de pal. Et hec opinio
cōior eſt. Vnde etiā ꝓpter hoc non denegas

abſolucōem ʒ ꝓhibeas qn̄tū potes de exactōe
et exactā āmoneas ut nō aſſentiat exigenti·
niſi tamē ex hoc de incōtinētia ipius timet. Du
biū etiā eſt de exigēte debitū a ↄiuge pmanēte
in adulterio ſiue occulto ſiue manifeſto· quod
ipē nouit. Hoc tamē quid dicūt eſſe mortale
in ipſo exigēte qꝛ facit cōn̄ ↄſtitucōez ecc̄ie·ut
nō Hugu·xxij·q·i·Si quis vxorē. Et hoc firtur
in ſūma piſana. Sed in ſūma confeſſo·ꝛ Ard·
in roſario mitigāt hūc rigorem·excipiētes caſū
illū viʒ cū exigens hoc facēt ad ꝓuidēdum in
cōtinētie ſue. Sed pe·de pal· multomagis miti
gat dcm̄ rigorē viʒ· cū non ſpatur ex hoc emē
dacō pmanētis in adulterio ʒ potius deterio
ratio· nō peccat exigēs ſaltē mortalit. ¶ Rūqʒ
etiā exꝫcet actus cōiugalis vbi fit veīale cū viʒ
exꝫcetur ſeruato debito vaſe ꝛ mō· tn̄ pn̄cipali
ter fit intencōe delectacōis ↄſequēde· ita tamē
qꝫ ſiſtat intencō intra limites mr̄imonij. Vel
cū exercet actus hmōi ↄiugalis ꝓpter ſanita
tem corporalē ſolū· qꝛ ad hūc finē nō ordinatū
eſt· veniale tn̄ puto. Vel ſi in ſolemnitatibus
ꝛ diebʒ ieiunioꝝ exegit debitū· aliq̄ īfirmitate
.ſ. ↄcupiſcentie ductus· ſine ↄtemptu ſacri tpiſ
vel ecc̄iaſtice exhortacōis. Veīale eſt ſm̄ Tho·
ꝛ Ray· Sed reddens debitū non peccat· cū timet
de incōtinentia vel ſcandalo cōiugis peccaret

aūt ſi negaēt oīno. Item tpe p̄gnacōis exigē veniale eſt. ⁊ ſi nō eſt piculū aborſus reddere non eſt pccm̄. Itē añ purificacōem poſt partū exigere. ſeruatis tū alijs debitis circūſtantijs non eſt mōrle vt vid̄r. S; ſm̄. Guilħ. Exigē vł reddē debitū ante ingreſſu; eccie poſt partū nō vid̄r pccm̄. Et p̄nt mulieres intrare ecc̄iam añ .xl. diē ſine pccō. In quo tū ſeruāda eſt cōſuetudo p̄rie ſi fieri pōt. Item actus impudicitie q̄ ibi exercentur ptinētes ad delectacōem opis ſeu exercicij illius excepto tamē ope. vt in tactibus oſculis. ⁊ alijs hmōi inordinatis oīter ſūt veniālia. q̄uis tanta poſſet eē inordinatio ꝙ fieret mōrle. ❡ Nūq; etiā exercetur actus cōiugał ſine peccō aliquo cū vi;. fit cauſa prolis cōcipiende vel etiā cauſa reddēdi debitū ſeruatis tū alijs debitis circūſtantijs. Tenet̄ autem exactus et deb; reddē debitū ⁊ p̄cipue vir vxori. nō ſolū expreſſe petenti. ſed etiā per ſigna vel circūlocucōnes. nec deb; vir uxorem auertē ne petat ꝓpter periculū. Etiam fit hmōi actus ſine pccō cum fit cauſa fornicacōis vitande in ſe vł in cōiuge. ❡ Circa predicta aūt ſic formātur interrogacōnes. Si vi;. vſus eſt mr̄imonio. ex̄ vaſ debitū. ❡ Si aliq̄d fecit ad euitandā gn̄acōe; ❡ Si vſus eſt mō indebito. licet in vaſe ꝓprio ⁊ q̄uo. ❡ Si vtendo mr̄imoīo habuit intencō;

ad aliū vel aliam. ¶ Si tpe menſtruorū exegit vel reddidit. ¶ Si tpe pregnacōis ⁊ precipue ꝓpe partum. vel aū purificacōem poſt partum exegit debitū. ¶ Si exegit vel reddidit a permanente in adulterio. ¶ Si pncipaliter eā delectacōis exegit. vel alia ⁊ qua. Et circa hmōi iudicandum eſt de peccato mōrli vel veniali ſm ꝓdicta de quibꝫ tū plenꝰ habes in ſūmis. ¶ Si petenti oino denegauit debitū. ¶ Si pret actum ꝯiugij per tactus. oſcula. ſeu alia. ſecuta eſt pollutio. ¶ Si cōtraxit mrīmonium exūs excatus maiori excacōe. qꝛ peccauit mōrliter. ⁊ pcipue ſi ſciuit ſe fore excatum. ⁊ hoc qꝛ pticipauit in diuis. ſ. ſacramentis cū excacōe maiori. Idē vidꝫ de miōri ſi eam nouit. qꝛ ſepat a ſuſcepcōe ſacramentorum ⁊ mrīmoniū eſt ſacramētū. ergo ⁊c. ¶ Si exūs in mōrli cōtraxit mrīmoniū videt mortale qꝛ ſacramentum ſuſcipit in mōrli ſcient. pcipue aūt ſi ſit factum p verba de pſenti. qui ibi eſt eſſentia ſacramenti. ¶ Si ꝯtraxit cū aliq̄ de futuro. vel de pñti per verba. non intēdens illū ł illā hre in ꝯiugem. ſꝫ tantum carnalē copulā extorquere mortaliter peccauit. Et q̄uis regulariter non ſit ibi matrimonium cogendꝰ tamē eſt in foro conſcīe illā ducē vel alit illi ſatiſfacē. marie ſi ſecuta eſt copula carnalis: In quo tamen eccleſia iudicaret matrimonium ſi veniret ad forum

cōtentioſum. nā ipa iudicat de manifeſtis non de occultis ⁊ tenet obedire ecc̄ie. ¶ Si vir non ꝓuidit vxori et familie in neccāriis non tamē ſuperfluis. ¶ Si nimis exaſperauit vxorē dictis vel factis. ¶ Si zelotipus ⁊ nimis ſuſpicioſus fuit cōtra eā. vel nis ēmiſſus i cuſtodia ei9. ¶ Si vxor inobediēs ⁊ ꝯtentioſa ac ſui ſenſus erga virū fuit. ¶ Si nimis inculta ⁊ negligēs fuit circa gubernacōem domus. ¶ Si irreuerēs ⁊ diſcola fuit ad ſoceros et cognatos. ¶ Si dedit de rebus viri ꝑentibꝫ vel paupibus plus q̄ꝫ debuit. ¶ Si dedit licentiā viro eūdi ad alias cū ꝑegnat quod eſt mōrle. ¶ Si nō vult ſequi virū transferentē domiciliū ad qd tenet. niſi vellet eā trahere ad pcc̄m. aut dubitaēt de morte ſua aut ſi eēt vagabūdus. ¶ Si vterqꝫ etiā filios educauit in timore dei et obedientia mādatorū eius ad quod tenētur

¶ Introgacōnes ad pn̄cipes et rectores 31

Circa pn̄cipes et rectores ſeculares ſic poſſunt formari introgationes prout videbit expedire ſcd̄m cōdicōnem perſone. Et p̄mo Si vir p vſurpacōnes iniuſtas et non iuſto titulo obtinuit dignitatē regimē vel dn̄m ciuitatis vel caſtri quia mortaliter peccauit. ⁊ ſemper in iſto peccato manet dum tenet huiuſmodi vſurpationem niſi poſtmodū

titulum iuſtificaſſet nec ibi ante iuſtū titulū pōt
exercere iudicia ſine pccō. Si ambitioſus fuit
ad dignitates ⁊ regimen nimis aſpirans. et ſi
intendit negligere iuſticiā ad querēdū amicos
ut ſic pmaneat in dominio ꝙ mortalit̄ peccauit
Si platis eccłiaſticis vel aliis maioribꝫ ſuis.
non fuit obediens. ⁊ ãmonicões ⁊ correpcões
ab eis factas. non ſuſtinuit pacient̄. aut ſi eos
ↄtempſit ꝙ peccauit mortaliter. Si ſnāꝫ excō
cōis vel interdicti nō curauit aut ſic ligatus. di
uinis ſe ingeſſit. qđ eſt mortale. Si propter
crimen ei9 ciuitates fūt int̄dicte. qđ eſt ſibi ad
magnum iudiciū. Si ꝓhibuit laycis ꝙ non
vendēt clericis neqꝫ coquerent eis. ex eo ꝙ nō
habet ex eis qđ vult. Si ꝓpter excōem in
ſe latam iudices vel actioēs aut miniſtros gra
uauit ꝙ vltra mortale excōcat9 eſt. Si de factis
eccłiaſticarum pſonaꝝ ad eū non ptinētibus ſe
intromiſit ut trahendo eos ad ſuum iudiciū. et
hmōi. ꝙ mortaliter peccauit ⁊ excōcatus eſt. Et ſi
cepit aut capē fecit vel incarcerare clericos aut
religioſos etiam delinqn̄tes. eſt excōcatus. ſi non
habuit prius licentiā a plato ſuo. Si electō
nem alicui9 impedierit malicioſe. vel per violē
ciam aliquem intruſit. vel ſi grauauit aliqđ mo
naſterium vel collegiū eo ꝙ nolebāt eligē illū.
ꝓ quo rogabat ꝙ vltra mortale excōcatus eſt.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Si pro̅nat⁹ eccīarū · de nouo ſibi vſurpauit vel bona vacantiū eccīarū aut monaſteriorum qꝛ vltra mōrle ex̄catus eſt . ¶ Si impoſuit colle ctā aut talia vel exactiones clericis ⁊ alijs per ſonis eccīaſticis ſine licencia pape quia ſi poſt monicionem nō deſiſtit eſt ex̄catus . ¶ Si fecit ſtatuta vel leges cōn̄ libertatē eccīe · vel iudica uit ſcd̄m illa · vel dedit cōſiliū ad hmōi · vel nō remouit cū potuit quia vltra mōrle ex̄catus ē ¶ Si noua pedagia vel guidagia inſtituit · non hn̄s ptātem a pn̄cipe ſup hoc . Vel ſi antiqua pedagia ſeu theolonea augmentauit · ex̄catus eſt . Sꝫ ſi hoc fecit cū licentia pn̄cipis ⁊ cauſa rōnabili non eſt pcc̄m . ¶ Si nō tenuit ſtratā vel viā publicā ſecurā a p̄donibꝫ ⁊ latronibus vt debuit · qꝛ peccauit mōrliter ⁊ tenet̄ ad reſti tucōem damnoꝝ inde ſecutorum ¶ Si a clericis aut religioſis theoloneum aut gabellā accepit pro hijs q̄ deferūt non tn̄ cauſa negotiacōnis qꝛ peccat g̃uiter ⁊ ex̄catus eſt · q̃uis aliqui ut Jo · al · hanc nō admittūt quia nō recepta · et ꝑꝑa ſcit ⁊ tollerat · ꝓmo hoc facit in terris ſuis ¶ Si publicos vſurarios ⁊ aliemigenas ⁊ non inde oriūdos .ſ. in terris ſuis · ad ex̄cendū fen⁹ in ciuitatibꝫ ſuis admittit · vł admiſſos ſi infra certū tps non expellit qꝛ ex̄catus eſt · ⁊ hoc ſi fuerit pſona eccīaſtica habens dominiū tpale

¶ Si vero fuerit pn̄ceps ſecularis ex̄candus
ē. ex̄ de vſu. li. vi. Non tn̄ Epi et ſuperiores incur
runt ſed alij. ¶ Si nauigantes in diſtrictu ſuo
depredatus eſt vel dep̄dari fecit vel hoc factum
noīe ſuo ratum habuit. q2 ut pirata excōicatus
eſt ex̄caōe ꝑpali. ¶ Si nauigantes expoliauit
vel res eoꝝ ad portus terrarum ſuaꝝ a mari de
latas ſibi appropriauit. qd eſt rapina et ſcdm
aliquos ſūt ex̄cati. ¶ Si incendia fecit vel fieri
fecit vel effregit eccias vel loca religioſa. quia
excōicatus eſt et poſtq̄ fuerit denūciat9 ſpectat
ad papam abſoluco ei9. ¶ Si immuītatē eccia
rum violauit. puta q2 fecit cape hoīes ꝑpter de
bita ł etiā maleficia aut aliā quamcūq3 cauſā
in eccia vel locis ꝑuilegiatis q2 ſacrilegium ↄmi
ſit qd eſt mortale. et p̄ot excōicari. ¶ Si expolia
uit eccias vel perſonas eccīaſticas quod multi
tirāni faciūt aut ꝑuilegia eoꝝ violauit mortali
ter peccauit. ¶ Si fecit repreſalias vel fecit fieri
aut ab antiquo conſuetas extendi cōn pſonas
eccīaſticas. eſt excōicatus niſi reuocauerit infra
menſem et ſatiſfecerit de iniuria et damno. Et ſi pi
gnorantis. li. vi. Vtrū aūt liceat facē rep̄ſalias
cōn laycos vide in tercia pte ſumme. ℞. c. i. ¶ Si
ad eccias in quib3 patronus fuit ydoneos non
rep̄ſentauit ſ3 ineptos. ut ydeotas vel cōcubiā
rios vel alios malos p̄ntauit vel ſubditos ſuos

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eccliaꝝ p̄onos tales eligere aut p̄ñtare ſuaſit
quia peccauit mortaliter. ¶ Si recepit pecuniam
vt p̄ſētaret aliquē cū eēt p̄onus vel ut ſuppli
caret p̄p̄e vel Ep̄ō . q̄ beneficiū alicui cōferat . q̄
ſymoniā cōmiſit . vł etiā abſq; pecunia ſi porre
xit p̄ces pro indigno. quia mōrle eſt et ſimoīa
¶ Si fuit fautor ⁊ defenſor hēticorū aut etiam
ſciſmaticorū q̄ mōrliter peccauit ⁊ eſt excatus
¶ Si impediuit volentes recurrē ad forū eccla
ſticū ſup cauſis q̄ ad talē forū ptinēt ne .ſ. corā
eccliaſtico iudice tales cauſe agitentur . vł ad
hoc dans cōſiliū auxiliū vel fauorē . q̄ excatus
eſt vt ex . de immu . ecc̄ . c . qm̄ li . vi . ¶ Si bellum
ſūpſit iniuſtū vel adiutor fuit iniuſte bellantis
quia oīa mala q̄ inde ſequūtur tenet̄ reſtituē
⁊ hoc verū . niſi ad iuuandū ⁊ ſeruiendū tene
tur illi qui hmōi bellum inſtituit . vtputa q̄ eſt
miles aut vaſallus eius . Talis etiā adiuuās
cū eſt dubiū ſi bellū ſit iuſtū vel iniuſtū excuſa
tur vt . xxiij . q . i . Quid culpat̄ . nō autē excuſa
retur de peccato ſi ſciret bellum iniuſtum . ¶ Si
cōſulit exiſtēs in officio cōitatis q̄ aſſumatur
iniuſtū bellum . ad omnia mala ⁊ damna inde
ſecuta tenetur . niſi forte ꝓponeretur materia in
cōſilio falſa . mō tamē ⁊ forma ac ſi eſſet iuſta
tunc enī hoc ignorātes videntur excuſari . ¶ De
materia belli ⁊ quō dicatur iuſtum vel iniuſtū

vide in ſum̄a in·3·pte·ti·2· ¶Si indiſcretos et
tirānos officiales fecit ſeu prepoſuit terris ſu
is qꝛ tenet de dampnis ⁊ malis eoꝝ· ſi ſciebat
eos tales eſſe. Secus ſi neſciebat ⁊ tūc q̄pcito
pcepit eos tales eſſe· remoueat eos·qꝛ alias
peccaret ut ꝑſcriptū eſt. ¶Si iniuſtas exactio
ētes ⁊ collectas fecit·qꝛ rapinam fecit·Et q̄ colle
cte dicātur iniuſte ⁊ quō debeat ſatiſfacē·vide
in·3·pte ſūme·ti·2·c·i· ¶Si poſuit iudeos in of
ficijs publicis qꝛ ꝓhibētur ut·17·q·4· ¶Si ea
que ſūt cōitatis appꝛopriauit ſibi ut ſiluas cā
pos ⁊ hmōi qꝛ moꝛtale eſt ⁊ tenet reſtituē. ¶Si
liberos hōies in ſeruos ſubiecit·nā xpiani nō
pñt redigi in ſeruitutē rōe belli l' etiā capti nō
pñt licite emi in ſeruos vel empti vendi. Sed
infideles bñ in ſeruitutē rediguntur ac emi et
vendi pñt capti tamen in bello iuſto. Qui ſi po
ſtea efficiātur xpiani nō tamē ex hoc liberātur
a captiuitate vel ſeruitute q̄uis tñ piū ſit tūc
eos liberos facē. ¶Si a decedētibꝫ ſine filijs ac
cipit bona illoꝝ·non pmittēs de eis teſtari vel
legari ad placitū niſi pria illa talem habēt ꝯſue
tudinē a tpe cuiꝰ incōñriū non eſſet memoria
hoīm. ¶Si nimis vindicatiuus fuit. ¶Si homi
cidia mutilacōnes·incarceracōnes vulnera et
hmōi ſeua ſine iuſticia·vel etiā cum iuſtitia et
ex odio vel ob vindictā fecit ꝓcurauit·vel facē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pmiſit quia in hoc grauia mortalia fuit. ¶ Si tor
neamēta ꝗ duella fecit fieri. vel ludos ꝗ ſpecta
cula piculoſa aīe vel corpi ut ꝓicere lapides ad
inuicē vel ſi alias repñtacões turpitudinū fiel
fecit ꝗ pmiſit. vel ſi hmōi nō ꝓhibuit cū tñ po
tuit ſine graui ſcādalo. qꝛ mortalit peccauit di.
.82. terrori. ¶ Si leges ſtatuit q̄s non potuit vel
nō debuit. qꝛ iniq̄ erāt. qꝛ mortale eſt Si nīs
durus fuit ad diſpenſandū vel parcendū in q̄
bus potuit vel econtrario ſi nīs facilis ad parcen
dū delinquentibꝫ fuit in p̄iudiciū iuſticie ꝛ cōis
vtilitatis. ¶ Si feoda vaſallis ſuis abſqꝫ iuſti
cia denegauit vel ſeruicium indebitū ab eis exe
git aut fidē nō ſeruauit ¶ Si ipē exñs vaſallꝰ al
teriꝰ non fuit fidelis dño ſuo ut debuit ſm qꝛ
in iuramēto fidelitatis exp̄mit vel obſequiū de
bitū non p̄ſtitit vel iniuriā aliquā fecit dño .ſ.
alienando pheodū ꝗ diminuēdo ꝗ aliq̄d hmōi
qꝛ mortale eſt ꝛ tenet de damnis. ¶ Si tutelam
alicuiꝰ ſibi ꝯmiſſam nō fidelit egit vel de bonis
illiꝰ ſumpſit vel diſſipauit. qꝛ mortale eſt ꝛ tenet
de damnis oībus. ¶ Si in terris ſue iuriſdictō
nis ſuſtinuit iniuſtas menſuras ꝗ iniuſta pon
dera aut iniuſta p̄cia rerū venaliū ſcient quia
mortale eſt ꝛ teneri vidr de damnis. ſi tñ cōmode
obuiare potuiſſꝫ hmōi. Similit peccat ſi inducit
vel ſuſtinet malas conſuetudines ꝗ corruptelas

¶ Si tolerauit publicos vſurarios ꝓpter hoc recipiens ab eis certã quãtitatẽ vel ſũmã pecuniarũ ãnuatĩ. vel ob aliã cauſã. qꝫ mortale eſt ⁊ tenetur ad reſtitucõem illius ſic accepti. nõ tamẽ vſurario ſꝫ creditoribꝫ eius a quibꝫ ſunt vſure accepte ⁊ extorte ſm Tho. ¶ Si aliqđ caſtrũ vel dominiũ aut aliã rem in pignus habuit ⁊ fructus illius non ↄputauit in ſortẽ. qꝫ vſura eſt. Et ſic vlterius hic interrogand eſt de alijs ſpẽbus vſure ſi viꝫ in aliqua offendit vel ꝑticeps fuit de quibꝫ ſup̃ i p̃ma ꝑte. c. de vſurã

¶ Si penas vel emendas in pecuniã ꝓpter cupiditatẽ vel odiũ vel ꝓpter correpcõem delinquentiũ accepit ul' vltra debitũ extorſit. vel penas corpales vel mortis in pecuniarias propt̃ auariciã ↄtra iuſticiã ↄmutauit. qꝫ mortale ẽ

¶ Si pmiſit in terris ſuis latrones inualeſcẽ vel malicõſe eiſdẽ fauẽs fuit aut ex auaricia nolens expedire ad tutandã p̃riam qꝫ mortale eſt ⁊ tenet̃ de damnis factis. ſi cõmode obuiare poterit. ¶ Si iuſticiã vẽdidit vel munẽa inique accepit. ſ. ꝓ ãminiſtracõne iuſticie vel alias iniuſticias fecit vel fieri fecit in iudicãdo qꝫ mortale eſt. ¶ Si fidẽ ꝓmiſſaꝫ violauit etiã inimico niſi p̃us ipẽ violaſſet. qꝫ mortale eſt.

¶ Si treugas non ſeruauit ⁊ ſi obſides ſuos non liberauit qꝫ mortale eſt. ¶ Si viduas et

pupillos coñ oppreſſores ſuos non defendit.
¶ Si nimis ſumptuoſus ⁊ curioſus fuit in ve
ſtitu ⁊ apparatu ciborũ et equoꝝ familie cũ ca
nibꝫ. auibus. edificijs et cõuiuijs. nã qñqꝫ ut
hmõi valeãt facẽ. emũgunt ſubditos ſibi po
pulos. vſqꝫ ad ſagnem eoꝛũ. facientes multa
iniuſta. ¶ Si fecit edificare domos ſuas vel a
gros aut vineas arare ⁊ in eis laborare. aut
ligna apportari ⁊ ſimilia ꝑ ſubditos ſuos ⁊ eis
non ſoluit plene de labore ſuo. niſi ſubditi ad
hoc debite teneãtur. vel ſi ĩ diebꝫ feſtiuis fecit
pro ſe laborare. quia mortale eſt. quod tñ multi
faciũt nec ſubditi tenẽtur in hoc obedire. ¶ Si
nimis ſe occupauit in venacõibꝫ ⁊ aucupijs vel
quod peius eſt ſubditos ſuos in hmõi g̃uauit
eos ad hoc inducẽs et quod peſſimũ eſt ſi hoc
fit in diebꝫ feſtiuis. maxime nõ prius audita
miſſa. ꝓpter quod omẽs peccant mortalit̃ et
ipẽ eſt reus oĩm. ¶ Si ꝓpter diſcurſus ⁊ hmõi
deſtruxit ſegetes alioꝝ quia tenet̃ de dammis
Vel ſi permiſit accipi de feno aut blado ſuorũ
ſubditorum. propter equos ſuos non petita
et obtenta licentia. quia tenetur de dampno
Idem de quibuſcunqꝫ fructibus. ¶ Si hiſtri
onibus ſuperflue dedit vel mimos turpia re
preſentãtes in curia nutriuit vel concubinas
aut meretrices aut ludẽtes ad aleas in curia

tenuit que omia ſunt damnabilia. ¶ Si de ho
neſtate familie ſue nō curauit. ſed inhoneſte
ſe hn̄tes cū fēis aut maſculis in curia ſua reti
nuit nec correxit cū poſſet ꝙ peccauit mōꝛlit̄
¶ Si vero hmōi pn̄ceps eſt cōiugatus. Intro
ga vltra p̄miſſa de hijs que hn̄tur in. c. ꝓx̄. p̄
cedēti put vidꝛ expedire. 32
¶ Circa iudices vel quācūqꝫ hn̄tes auctoꝛita
tem vel iuriſdictionē oꝛdinariā vel delegatā ā

I viz. iuriſdictōem aut ptātem / aliā
ſuā accepit ſymoiace aut vſurpatiue
ꝙ hmōi ptās nō dat auctoꝛitatē iudi
candi. Vn̄ talis quociens iudicaret peccaret
mōꝛliter. ¶ Si exceſſit fines mandati ſiue ptā
tis ſue. quia moꝛtale eſt et hoc ſi ſcient̄ aut ex
ignoꝛācia craſſa. ¶ Si timoꝛē cupiditate. odio
vł amoꝛe aut aliq̄ alia iniqua cā tulit iniquā
ſn̄iam aduertēter ꝙ mōꝛle ē ⁊ tenet̄ ad om̄e
inteſſe pti leſe. et hoc ſi ille ꝓ quo lata eſt illa
ſn̄a iniqua nō p̄ot vel non vult ſatiſfacē. quia
an̄ omia ille tenētur ſm̄ Ray. ¶ Si p ignoꝛan
tiā craſſam tulit īiquā ſn̄iam ī iud cō aime ꝙ te
net̄ reuōꝛe q̄c ⁊ pccāt mōꝛlit̄ ut dic̄ Ray. debuit
eni ſe ſcire inſufficiētem ⁊ nō iudicare. ¶ Si p
negligentiā quia ſufficiēs erat. et ſi laboꝛaſſet
ad legēdum ⁊ inquirendū inueiſſet veritatē
ſed quia hoc neglexit agere tenetur ut prius

Mitius tamē agit̄ cum eo q̄ per ignorantiā q̄p cū eo q̄ ex malicia. et h₃ locū in iudice. ordiāio nō in delegato. ¶ Si delegat⁹ iudex iudicauit bō fide ꝛ de ꝯsilio diſcretorū vel peritorū tulit iniquā ſnīam. nō vid₃ peccare ā teneri ad reſtitucōe₃ leſo. tūq₃ ncc̄itate obediētie iudicauit. tū q₃ ex certa ſcīa delegātis ſūptus ē. cū eſſet ignarus iuris. q₃ videbat̄ bonus vir. Jſtud tn̄ verū eſt. n̄ in inq̄rendo conſiliū fuiſſ₃ negligēs. ā culpabilis quia tūc peccaret ꝛ tenēt̄ ad reſtitucō₃ hec Guilh. ¶ Si aſſeſſor inducit iudicē ad ferend iniquā ſnīam. excuſat̄ quidē iudex ſi ſimplex eſt ut predicit̄. cum tn̄ hab₃ bonā ꝯſciam credēs. ſ. ſnīam iuſtā. ꝛ cum nō fuit in culpa eligendo aſſeſſorē iuſtū ꝛ bone fame ac ſufficientē. Sed aſſeſſor ille mo̅rliter peccat. et ad reſtitucōem leſo tenet̄. ſiue doloſe ſiue ignoranter inducit iudicē ad iudicandū iniuſte. hec Ray. ¶ Si iudex ignarus in iure. ſecū aſſeſſorē ducit q̄ ꝯiter nō reputat̄ ſufficiēs ſ₃ iniqu⁹. ſi de cōſilio illius fert iniquā ſentenciā. lic₃ eam credat iuſtam. vtq₃ mortalit̄ peccat. ꝛ tenetur quiſq₃ ad reſtitucōnem inſolidum. ¶ Si accepit pecuniā in iuditio quod pōt cōtingi quiq₃ modis et ſemp vid₃ mortale. Priō ſi accepit ut male iudicaēt ꝛ cōn̄ iuſticiā ꝛ tūc illā pecuniā tenet̄ dare illi in cui⁹ iniuriā lata ē ſnīa. i. q. i. iubem⁹

Scđo ſi accepit ut bñ iudicaret. Tercio ut iu
dicaret ⁊ daret ſñiam. Qr̄to ut nõ iudicaét cũ
debét iudicare. Qnto ut nõ male iudicaét. In
hijs q̃tuor caſibꝫ debet fieri reſtitucõ illi qui le
dit. i. q. i. non licet. hec Ray. Sꝫ ſcđm guil. in fo
ro conſcīe pōt pauperibus erogare. ſicut alia
turpia lucra ⁊ de ꝯſilio. ¶ Si nullo mõ judex
vult ferre ſñiam cui debét ⁊ ꝓpter hoc q̃s per
dit ius ſuũ mortle eſt ⁊ tenet̃ illi reſtitué. litis
eſtimacõez hec Ray. 23. q. i. adminiſtratores.
¶ Si judex accepit aliq̇d a paupibꝫ ꝗ nulla
ab eis xenia recipe debꝫ. Vbi nõ ꝙ ordinariꝰ
judex nl pōt accipe neq; etiã expẽſas niſi mo
derata xenia oblata. ut eſculentũ vel poculen
tũ non tamẽ ſcḋm ea plus vel minꝰ iudicare de
bet. di. xl. de eulogijs. Delegatus tñ bene pōt
recipe expẽſas moderatas ⁊ hoc qñ eſt paup
vel qñdo oportꝫ eũ exire vel ex̃ domiciliũ ſuũ
equitaé aut ãbulare ꝓ exaĩacõe cauſe ł etiã
ꝓ aſſeſſore ſcđm glo. Si aũt ꝑpa cam̃ alicui dele
gauit. nõ videt̃ ꝙ aliq̇d poſſꝫ peté nec etiã ex
pẽſas ſi ſibi ſua ſufficiũt niſi oportét exire ⁊ fa
cé expenſas maiores ſolito. hec Ray. et guil.
¶ Si judex ecc̃iaſticꝰ ordinariꝰ vel delegatus
contra conſciã ⁊ iuſticiã in grauamẽ alterꝰ par
tiũ in iudicõ quicq̃ fecit p grãm vel p ſortes
puta p pecuniã icurrit ſuſpenſioẽz ab execucõe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

officij p aliū ɔdempnādus ad eſtimacōez litis de qua vide in Sūma·x·pte·¶ Si iudex eccīaſticus ſnīas excacōis ſuſpenſionis vel interdicti de facili fulminauit aut ſine monicōne pmiſſa·vel ſine ſcriptis vel alijs coñ ordinē iuris·quia grauiter peccat de hoc habes in·x·pte ſūme.¶ Si Judex quicūqz dilacōnes aliqs fecit cōtra ius ¶ Si ordinē iudiciariū nō ſeruauit.¶ Si alterā ptiū coñ iuſticiā in aliquo grauauit.¶ Si reo fecit queſtiones ſeu inquiſicōnes ad quas reſpondē non tenebat.¶ Si appellacōnes legittimas nō admiſit.¶ Si doloſe locū appellandi dedit.¶ Si poſt appellacōem legitimā nlomi⁹ in eā pceſſit.¶ Si in dubijs magis peritos nō cōſuluit.¶ Si allegacōnes friuolas admiſit. ¶ Si paupibꝫ viduis orphanis et hmōi non ſubueit et nō puidit in aduocacōe.Jn quolibꝫ hoꝝ vidꝫ eē mōrle cū ſcient deliquit.Nō qꝛ q̄ fingit fraudulent caſū aliquē·p quem alqs iudex vadat vel mittat ad aliquā mulierē·p teſtiōnio·eſt excatus ex̄ de Ju·muliēs·li·vi·¶ Si iudex illicite relaxauit penā debitā reo·quod fit tripliciť.Primo quia nō erat ſupmus iudex·v pncęps nec ei publica poteſtas eſt plenaie cōmiſſa·ſʒ ut iudicet ſcdm leges ɔſtitutas ciuitatis.Secūdo ſi hꝫ plenariā ptātē is tñ q̄ paſſus ē iniuriā nō aſſentit ſibi remitti ſʒ vult puniri

Tercio ꝛ ſi hab; ptātē plenariā ꝛ leſus vult
reimttē tamē non ſubeſt cauſa vtilitatis rei
publice ſ; nociue .ſ. pariēs incētiuū delinquēdi
hec Tho. In quolib; hoꝝ peccat mortaliter. ¶ Si
penā debitā auxit vel minuit cū non poſſet vł
nō debēt. Quādo aūt poſſit vel nō. vide in .3. pte
ſūme. ti. 3. c. Si etiā mutari poſſit. ¶ Si iudica
uit in iudicō candēas ferri vel duelli ꝛ hmōi
q̄ mortale ē de hoc vide in .3. pte. ſū. ti. i. c. 3. ¶ Si
iudicauit ſcd̄m allegata ꝛ ꝓbata cōdempnās
quē nouit innocentē. Qui tamē vtrū peccet ł
non ꝛ quō vide in .3. pte ſūme. ti. c. 3. ¶ Si mini
ſter iudicis ex ꝯſis executus eſt in iuſtā ſniam
nā ſi pro certo ſcit innocentē non excuſatur a
pccō hec Ray. Secus ſi dubitat q̄ tūc excuſatꝰ
ꝓpter obediētiā hec Tho. ¶ De ceteris ptinen
tib; ad iudiciū habes in .3. pte. ti. 3. p totū.

¶ Cir̄ aduōtos. ꝓcuratores. ꝛ nōrios. 33

Circa aduōtos ꝓcuratores. ꝛ notarios
tales formāde ſūt q̄ſtiones ꝛ p̄mo. Si
viz poſuit ſe ad aduocandū cū in iure
ꝓhibeatꝰ. ꝛ hoc ſcienꝰ. q̄ vid̄r peccare. Prohi
bentꝰ aūt infideles ꝛ excati maiori excacōi et
religioſi. niſi ꝓ ſuo monaſterio. ꝛ de licēcia ſui
p̄lati. Clerici in ſacris vel etiā in minorib; con
ſtituti et benficiati. q̄ tamē ꝓhibentꝰ aduocarꝰ
in iudicō ſeculari niſi ī cauſa ꝓpria ł pro ecclia

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſua vel pro ꝯiunctis ⁊ miſerabilibꝫ pſonis. Sūt et alie pſone ꝓhibite de quibꝫ h̄etur. 3. q. 7. Pa tria. vbi inter alios eſt ʒodomita precipue no torius de iure vel de facto. Judex vel aſſeſſor etiā non pōt eſſe aduōtus in eā in q̄ eſt iudex nec clericus ꝓ ex̄neis coī̄ ecciam ſuā hec Ray. ¶ Si aduocatꝰ vel ꝓcurator ſciēt defendit iniu ſtam cām peccat mōꝛliter ⁊ tenet alteri ptiū de oī damno inde h̄ito. hec Tho. niſi ſatiſfaciat clientulꝰ q̄ pn̄cipalit̄ tenet. ſi ſit iniuſticiā qn̄ ſ. obtinet victoriā cauſe. ¶ Si ignorāter iniu ſtā cām defendit ⁊ putās iuſtā. excuſat̄ ſcdm modū quo ignorantia excuſari pōt. ſm Tho. vn̄ ſi ex ignorātia craſſa peccat mōꝛliter. ¶ Si in pn̄cipio credebat iuſtā ſ; in ꝓceſſu cāe vidꝫ eā iniuſtā dꝫ deſerē et nō vlteriꝰ ꝓſeq̄ alias ei peccaēt. Et ſi obtinēt victoriā cāe tenet̄ ad ſatiſ factōeꝫ leſo nō tn̄ dꝫ eā ꝓdē aduerſario vel ſe creta ſue cāe reuelare ei ſ; inducē clientulū ſuū ad cedendū vel ad ꝯponēdū cum aduerſario ſine aduēſarij dāno hec. tho. Dū tn̄ cā ē dubia vſq; ad finē. lꝫ ꝓſequi eā ſine pccō. hec Guil. ¶ Si i aduōndo v ſus ē idebito mō. vizꝫ ſm Ray. ¶ Si ꝓduxit falſos teſtes vel ꝓduci fecit vel corruptos. ¶ Si induxit falſas leges. ¶ Si a lias ꝓbacōes falſas iuris vel facti. ¶ Si men titur vel mentiri facit clientulū ſuū in iudicio.

¶ Si dilacões nõ neceſſarias q̄rit in grauamē
ptiū. ¶ Si appellat ſcient̄ con̄ iuſtā ſniam. In
quolibꝫ ſup̄dictoꝝ caſuū vid̄ mo͛rle. Si non ſi
delit̄ cauſā fouet q̄ntū iuſticia ſuadet obmittē
do de ꝯtingētibus ex negligēcia vel ignorantia
nõbili in quo poſſet eſſe mo͛rle. ¶ Si procacit̄
ſe habuit ut dicendo cõuicia vel nimiū vociſe
rādo. ¶ Si ꝓdidit aduerſario ſuo ſecreta ptis
ſue. Et ſi p p̄dictos modos vicit iniuſtā cauſā
tenet̄ leſo de oī damno. hec Ray. et hoſti. ¶ Si
aduo͛tus nõ adhibuit in cauſa iuſta paupeꝝ
p̄ximū et miſerabiliū pſonaꝝ. Nam ſi nouit
talē cauſā et ſcit talē p ſe non poſſe iuuari. qꝛ
nõ habꝫ ad ſoluendū nec aliū videt velle talē
adiuuare et qꝛ ex hoc videt cauſā illius iuſtaꝫ
nõ poſſe ꝓſequi tenet̄ gratis iuuare ſi poteſt
alias ei peccaret mo͛rliter. ſcd̄m Tho. et Ray.
Si immoderatū ſallariū accepit de ſua aduō
cõe. nā moderatā pōt petē aduocat⁹ ꝛ iuriſcō
ſultus ut dicit aug⁹. xi. q. iii. non ſane. Quod
moderamē ſumit̄ ex q̄tuor. ſ. q̄ntitate cauſe. la
bore aduocādi. ſcīa ꝛ facūdia aduocati. ꝛ con
ſuetudine regiōis. Et ſm̄ hoc magis vel min⁹
pōt accipi ſcd̄m Ray. l. cū ab initio fecit pactū
vel ex poſt facto ꝯpleto ꝟ cauſa cõpleta. Sꝫ ex
quo cauſa eſt incepta nullū debꝫ pactū cū liti
gatore fieri quē accepit in ꝓpriaꝫ fidē qꝛ poſſet

eſſe occaſio magni periculi .3. q. 2 .§. ꝓpterea. ¶ Item nō licȝ pacifici de quota cū aduocato puta deciā vel centeſiā. ſȝ de q̄ūta licȝ. tamē moderate ſcd̄m iura. De hac mateīa ple. habetur in .3. pte. t. x. ¶ Si iuriſperitus exn̄s in cā quā nouit iniuſtā cōſuluit quō obtineret mōrliter peccaret. Et ſi vincit̄ ex cōſilio ſuo tenetur leſo de dāno. ¶ Si ex ignorātia craſſa male ꝯſuluit ¶ Si nō ꝯſuluit paupibȝ non hn̄tibȝ ad ſoluēdum. ¶ Si nimis pecijt ꝓcurator de hoc dicendū vide ſicut de aduocato. ¶ Si ꝓcurator defendit ſcient̄ cauſā iniuſtā. ¶ Si non fideliter ꝛ ſollicite iuſtā fouet. ¶ Si paupibȝ nō preſtitit ꝓ̄ximū. ¶ Si nimis de ſallario petijt. De hys oībus dicendū eſt ſicut de aduōto prout ſupius d̄ r̄etur. ¶ Si nōrius exn̄s aduētent̄ falſat inſtrumentū qꝛ peccat mōrliter ꝛ tenet̄ de omī damno inde ſecuto. ¶ Si malicioſe occultauit iura alioꝝ ſeu inſtrumēta. ꝛ nō aſſignauit aut deſtruxit vel alijs dedit. aut alias fecit cū illis ſic debuit. qꝛ vltra mōrle tenet̄ de oī dāno. ¶ Si ex ignorātia nōbili vel negligētia male nōuit ſeu dictauit inſtrumēta vel teſtamēta cū defectibȝ. vn̄ oriūtur litigia vel pdūt̄ bō alioꝝ. qꝛ peccat mōrlit̄ ꝛ tenet̄ de oī damno. exīn ſecuto leſo. ¶ Si fuit rogatus in teſtamentis eorum qui non fuerūt ſui ſenſus ſcient̄ tanq̄

vſū rōnis liberū hn̄tiū· ⁊ ſcripſit ſeu notauit
ꝙ mo͛rle eſt ⁊ tenet͛ leſis de oī damno. ¶ Si in
inſtrumētis ſuis non eſt vſus ſolemnitatibꝰ
legalibꝫ vnde validant͛ ꝯtractus ꝙ mo͛rle eſt
⁊ tenet͛ de damnis inde ſecutis. ¶ Si fecit in
ſtrumentū in fraudē vſurarū ſcient͛· ꝙ mo͛rle
eſt ⁊ eſt piurus. ¶ Si notariꝰ ex officio ſalla
riatꝰ ſufficient͛ a cōitate accepit etiaꝫ ab alijs
ꝓ quībꝫ ſcripſit lr̄as grās ⁊ hmōi· vel ſi non
ſallariatus a cōitate· accepit de conſuetudine
ꝓ ſuo labore vltra debitū ⁊ eq̄tatē ꝙ peccauit
⁊ tenet͛ reſtitue͛. ¶ Si diebꝫ feſtiuis abſqꝫ neccī
tate· ſ͛ ex cupiditate fecit inſtrumēta vel copi
auit· aut extendit ſcriptuās cū poſſit differre
ꝙ vidꝫ mortale. ¶ Si rogatus vl' nō dictauit
vel in ſcriptis redegit ſtatuta con̄ eccliaſticam
libertatē ꝙ mo͛rliter peccauit ⁊ eſt excōicatus
¶ Si notariꝰ exn̄s Epi ꝓ ſcribendis noībus or
dinandoꝝ vel lr̄is ordinacōnū accepit pecuniā
ꝙ ſi ſallariatꝰ ab Epō ē ſymoniā cō miſit ſi nō
ſallariatꝰ ſatis accipit ut de lucro participet
ordinatoꝝ ſymonia eſt· de quo vidꝫ plenius
in ſcda pte ſūme· t· i· c· hoc.

¶ Circa mgr̄os ⁊ doctores

ET p̄mo ſi docens publice in legibꝫ vel
phiſica admiſit in lcōnem ſuā ſcienter
religioſos aut p̄ſbr̄os ſeculares vel

alios clericos nō ſacerdotes ſed in dignitate conſtitutos· q̄ excatus eſt· quecūq; etiā p̄di ctorū admittat aduertēter· ſimul cū ſcolaribꝫ ſuis ut ex ne cle· vl' mo· ſe· ſc immiſ· neg· c· ſup ſpecula· ¶ Itē docens in quacūq; facultate etiā theologia· ſi admittit ad lcōeȝ ſuā religioſū ex cūtem de monaſterio cū hitu tn̄ ad audiendū ſine licēcia p̄lati ſui ſcient' q̄ ē excatus cū eo q̄ pticipauit in crimīe· Idē ſi cū licēcia p̄lati ſui ſꝫ ſine hitu talē recepit ad lectioēȝ· ¶ Si mgr̄ vl' ſcolaris exn̄s Bonoie tractauit cū aliquo ciue Bonomēſi de cōductoē hoſpicij irrequiſitis in q̄limis n̄ tps cōductiois illius fuerit elapſū· q̄ eſt excatus· ex de loca· ⁊ cōduc· ⁊ hoc nō habꝫ locū niſi in Bonomia ꝑpter ſpeciale preuilegiū illius ciuitatis· ¶ Si quis ex pacto receptus ē in canonicū ut ſcolas teneat· ſymoniacus eſt vnde ⁊ mōrle· Sꝫ vacāte p̄benda pōt ei ānecti hoc on9· ſ· docēdi licite· hec hoſti· ⁊ Ber· ¶ Si ali q̄d exigat' vel promittat' pro licēcia docēdi q̄ uis ſcd̄m hoſti· non ſit ſymonia tn̄ eſt cōn̄ iura vnde et mōrle quod ptꝫ ex pena ꝑpter hoc im poſita quia exactū reſtituit'· ⁊ debet exactores officijs ⁊ beneficijs ſpoliari extra de exact· c· i· ſcd̄m Ray· ¶ Si mgr̄ feſtū colendū de iure vel de conſuetudine non vult concedere colēdum niſi pro pecunia vel econtra non colendū pro

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pecunia ſymoniā cōmittit ſm̄ Ray. ¶ Si mgr̄
habꝫ bn̄ficiū vel ſalariū ſufficiens ꝓ docendo
ſi exigit aliq̄d a ſcolaribꝫ. qꝛ ſymoniā cōmittit
p̄cipue a paupibꝫ. qꝛ vendit doctrinā et tenet̄
ad reſtitucōem ſcdm hoſti. et Ray. Si vero nō
ſufficit ſallariū ſuū ſm̄ exigentiā ſui ſtatus pōt
exigē. ſi tamē ſit ydone⁹ in docendo alias non
A paupibꝫ etiā non debꝫ exigē. oblata tamen
pōt ſemp recipe. et multomagis ſi nullū l' pau
cum habet ſalariū qꝛ tunc etiā pōt exigere col
lectā ꝓ labore. ¶ Si magiſteriū q̄rit et recipit
ineptus et valde ignorās. vidꝛ eſſe mōꝛle ꝓpt̄
piculū quod ſequit̄. qꝛ rōne magiſterij datur
fides in quibꝫ requirit̄. ne nocumentū ſeq̄tur
ꝓximo ex malo cōſilio. et hoc p̄cipue in theo.
facultate. Et admittēs tales ſcient̄ ad magiſte
riū vidꝛ peccare mōꝛliter. ¶ Si q̄rit grad⁹ vel
magiſteriū. nō ad vtilitatē aīarū et dei honorem
ſed ad ſui oſtentacōem et vanū honorē. quod
ꝑtinet ad ambicōem et ideo de hoc vide ſup̄ in
c. de ambicōe. qn̄ mortale. et qn̄ veniale ſit. Si
tn̄ q̄rit expoſicōem vl' diuicias et libertatē. hoc
totū vidꝛ damnabile et p̄cipue in religioſis.
¶ Si docuit publice ī theo. exn̄s in mortali no
torio. peccat mortalit̄ ſm̄ pe. ¶ Si ſciās ꝓhibi
tas legit vl' didicit aut docuit. ut nigroman
tiam l' artē notoriā et hmōi mortale eſt. ¶ Si

nōbiliter ignorās poſuit ſe ad docendū ꝛ erro
res notabiles docet qꝛ mōrle eſt. Si non adhi
buit diligentiā ad ꝑfectū ſcolariū in ſcia ꝛ mo
rib; qūtum debet faciēs nimis vacacōnes. vel
nō vtilia ſed curioſa docens. vel de morib; eoꝝ
nō curās nec cōpeſcens ī quib; potuit in hmōi
nōbilis negligētia vid' mortale. ¶ Si iuramē
ta vniuerſitatis nō impleuit quia mortale eſt
¶ Si ſe iactauit de doctrina vł alijs detraxit ꝑ
ferendo ſe vel eis inuidit aut ſectas nutriuit
int' ſcolares. aut ſcolares alterius doctoris ad
ſe traxit iniuſte. vel pōpoſe indutus eſt. quia
mōrle eſt. ꝛ de hoc vide lacius ſup̄ in. c. de ſup
bia vbi tractat' de ambicōe. ¶ Cir' ſcolares. 37

Si ſcolares nō fuerūt obediētes doctori
bus in quib; tenent'. ¶ Si fecerūt int'
ſe rixas. Si minus aptum elegerūt
ex cauſa iniuſta ad legendū. ¶ Si dimiſerūt
ieiunia eccīe. cum implere potuiſſent. vł miſſe
audicōnem diebus feſtiuis. vł ſacramenta
¶ Si cōtendit in diſputacōne cōn̄ veritatem
ſcient' ne videatur ſuccūbere. ¶ Si ſupbiuit ex
ſcīa. ¶ Si aliquē malum finem ꝓpoſuit ex ſua
ſciētia ut lucra iniuſta. curioſitates et hmōi.
¶ Si fuit negligens in ſtudendo. vel nimis
prodigus in expendendo bona pntum ſibi cau
ſa ſtudij data vł miſſa vel etiā bona propria

Et alia hic necāria q̄ras ꝓut videbit̄ expediē
de pc̄cis in·i·pte·2·⁊·3·¶Si nimis ardēter ſtu
duit in libris gentiliū ꝓpter ornatū·minꝰ va
cans ſtudio vtili ſibi quo ad ſalutem ut ſacre
ſcripture precipue quo ad religioſos. Vel ſi
ſtuduit in poetria ꝓpter materiā turpē in qua
delectat̄·⁊ illud ē mortale di·21·Ideo ꝓhibet̄

¶Circa medicos. 36

Si poſuit ſe ad practicandū in medicinā
ſine ſufficiēti pitia q2 ſi parū vl' michil
ſtuduit·vid3 mortale quia expoſuit ſe
piculo occidēdi hoīes.¶Si peritus ⁊ ſufficiēs
expīs obmiſit aliq̄d de ɔtingētib; cir̄ infirmos
quos habet in cura ex negligētia·q2 ſi ex negli
gentia nōbili vn̄ ſecutū eſt magnū incōmod
infirmo vel ſequi potuit non bene ſe excuſare
pōt a mo͞rli. Si vero pua negligētia fuerit ſc3
vbi non eſt piculū ut ſi nō ſollicite viſitauit in
firmos ⁊ hmōi veniale vid3.¶Si dedit ɔſiliū
vel medicinā ꝓ ſalute corpis in piculū aīe ſc3
quod ſit con̄ p̄cepta·vtputa ſi cōſuluit q2 quiſ
fornicet̄·ut euadat vel euitet certas infirmita
tes. Vel ſi medicinam dat p̄gnanti ad occiden
dū fetū·etiā pro ɔſeruacōne mr̄is. Vel ſi dat
potū inebriantē ⁊ hmōi q2 mortale eſt ⁊ ꝓhi
betur hoc ex̄ de pe·⁊ re·c·cum infirmitas.¶Si
nō ſeruauit p̄ceptū factū medicis.ſ.q2 īducāt

infirmos qn̄ p̄mo ad eos vocantur ad facien
dā ꝯfeſſione q̄ ſcđm doc·eſt mořle ex̄ de pe·et
re·cū infirmitas. ¶ Si paupes infirmos quos
ip̄e nouit nō valētes ſoluē non viſitauit gra
tis·quia ad hoc tenet·et ſoluē eciā medicinās
illius ſi pōt·alias ei mořle eſt di·8ʒ·i pn̄cipio
¶ Si nimis largus fuit ad inducendū debiles
ad frangendū ieiunia eccłie abſqʒ rōnabili cā
qđ freqn̄ter faciūt nec eſt ſine pccō. ¶ Si eciā
ſanis diſſuaderēt ieiunia eccłie dicētes ea eſſe
nocitura·ꝛ hmōi ꝛ ſic inducerēt ad frangenđ
illa ſine cā quia mořle eſt de pe·di·i·noli. ¶ Si
dedit medicinā dubiā mortificacōis vel ſana
tiōis quia mořle vidꝛ·ut de pe·ꝛ re·Cū infirmi
tas.Dimittē potius infirmū in manu dei debet
q̄ exponē piculo medicine. ¶ De emulacōne
et de tractione quas faciunt adinuicem medici
ut freqn̄ter interroga ut videbiꝉ expedire et
ſcđm q̄ habes·ſ̄·in·c·de inuidia·

¶ Circa aromatarios.

Si in ꝯponēdis medicinis non poſuit q̄
ordināuit medic⁹ cū forſan nō hn̄t·vel
hn̄t et nō ita bō ut ē necē.In quo eciā
offendūt medici nō faciētes an̄ ſe ꝯponi.Nā ſi
ex hoc ſequiꝉ graue piculū infirmo·vel ſi non
opatur ſanitatē·quā feciſſʒ ſi bn̄ illā ꝯpoſuiſſʒ
eſt mortale et in medico eciā ſi hoc diſſimulat

¶ Si docent vel vendūt ea q̄ ꝓcurāt aboꝛſum
vel aliud ad inficiendū· vel vendūt hijs ve
nena quos credūt abuſuros· quia mōꝛle eſt
¶ Si ſophiſticauit aromata qd frequēter faci
ūt ponētes in eis vnū ꝓ alio· ut in electuarijs
in ſiropis in ſpēbus in ꝯfectioīb; ⁊ alijs hmōi
faciētes malas mixturas faciētes nō pura ꝓ
puris· qꝛ vltra pccm̄ moꝛtale tenet̄ ſatiſfacē
leſis ſeu erogare paupib; cū incerti ſūt. De
nimio p̄cio rerū vel piurijs ⁊ mendacijs ⁊ di
minutis ponderib; q̄ faciūt Infroga ꝓut ha
bes· ſ̄· in· c· de auaricia· vbi tractat̄ de fraudu
lētia ⁊ alijs vicijs ibidē. Cir̄ mercatoēs. 38
Mercatoꝛe querendū eſt. Si negocia
tus eſt non ꝓpter aliquē finē honeſtū
puta ob ſuſtentacōem familie ſue· vel
ſubuencōe; pauperū vel ꝓuiſionē eoꝝ ꝓ ciui
tate ⁊ hmōi ⁊ hoc cū lucro moderato. Sz nego
ciatus eſt ꝓpter auariciā ⁊ ad theſaurādum
ſibi pecunias qd eſt moꝛtale maxime ſi in hoc
lucro ꝯſtituit finē· ⁊ intendit ad lucrū per fas
⁊ nefas indrūter. ¶ Si cōcoꝛdauit cum alijs
mercatoꝛib; qꝛ nō vendāt aliquā rem minoꝛi
p̄cio q̄ int̄ eos eſt ꝯuentū ut cogant̄ homines
emē in caro foro qꝛ pccm̄ eſt ſm̄ hoſti· ⁊ ꝓhibi
tum in legib;. ¶ Si miſit nō ſolū arma ⁊ ligna
ſ; etiā quecūq; mercimoīa alia in allexādrinā

vel partes egipti et terras ſarracenorũ ſolda
no ſubiectas· quia ex̄catus eſt ex̄cacõne ꝑpali
ſi nõ habꝫ licenciã a ꝑpa. Et nõ ꝙ veneti gñali
ter habẽt talẽ licenciã. ¶ Si vendit merces ꝓ
maiori p̄cio ꝙ̄ valeant ex eo ꝙ non ſolũ facit
ei terminũ ſꝫ etiã mutuat ſibi aliã pecuniã· quia
vſuram cõmittit. ¶ Si vendẽdo mercãcias ſuas
puta lanã vel pãnos ꝛ recipiendo ꝓ p̄cio alia
mercimoĩa· ut ſericũ vel aromata vl' alia ꝛ illa
multo maiori p̄cio vendit ꝙ̄ ſi pecuniã recepiſ
ſet ꝙ pccm̄ iniuſticie eſt et moꝛle· niſi ille cui
p̄us vendit ſuas etiã lõge maiori p̄cio tradat
merces ipſius· quia ſic poſſet vnus exceſſus re
cõpenſare aliũ ſi ſũt equales. ¶ Si vendit ad
terminũ plus iuſto p̄cio rõne dilacõis. Et de
diu̾ſis rebꝫ cambioꝝ· ꝛ varijs modis vſurarũ
ꝛ fraudulẽcijs in qñtitate ꝛ q̄litate ꝛ ſb'a rerũ
interroga hic· ꝓut hẽs· s̄· in p̄a pte i· c· de aua
ricia ꝛ ibi de vſurpacõne rei aliene ꝛ de vſura
¶ Si fraudauit l' fraudari fecit iuſta pedagia
ſeu gabellas ꝙ moꝛle ẽ ꝛ tenet̃ ad reſtitucõeꝫ
Sec9 de iniuſtis vel cũ nõ tenent̃ illa lõ tuta a la
tronibꝫ p dños locoꝝ illoꝝ. ¶ Si dedit falſas
monetas vel diminutas ſcient̃ ꝓ bonis vel eas
diminuit ꝙ pccm̄ ẽ· et tenet̃ ad reſtitucõꝫ. Se
cus ſi accepit monetas valẽtes i loco ꝓ eo qđ
valẽt ibi ꝛ mittit illas ad locũ vbi pl9 valent

¶ Si faciēs ſocietatē cū alijs mercatoribꝫ non
fidelit̄ ſe habuit aliqua lucra occulta ſibi reti
nens q̄ tenet̄ ad ſatiſfaciendū niſi certus eſſꝫ
q̄ ſocij tantūdē occulte ſubtraxiſſent. ¶ Si fe
cit ꝓ alijs ſecuritates cū fraudibꝫ. nā aſſecura
re ſine fraude merces p mare vel p terrā ꝛ inde
q̄re emolimentū plus ꝛ min⁹ ſm̄ quātitatem
piculi nō vide illicitū. cū cōſtet alias de piculo
magno. Aſſecuracō vero pecunie per modum
ſatiſfactiōis vbi nullū eſt piculū ꝛ damnū nō
eſt tutū q̄ntū ad cōſciāꝫ. Secus ſi ibi etiā eſſꝫ
piculū. ¶ Si accepit pecuniā aliquā ſub noīe
depoſiti reſpondēs ad rōem. ꝯ. 80. pro cētena
rio ꝛ cū illis pecunijs lucrat̄ ipē mutuādo vel
alijs illicitis ꝯtractibꝫ ad rōem 10. pro cētena
rio ꝛ hm̄ōi duo mortalia ꝯmiſit vnū in accipi
endo aliud in mutuādo ꝛ tenet̄ de vſura. ¶ Si
intromiſit in Barocholis. Retrangolis. Aga
ſmis. q̄ vōbula nō declaro ob breuitatē ſed de
hijs vide in ſūma. li. 2. t. i. c. Quid malicie ſit de
eis. Agaſmū dr̄ cū quis gerit negotia ſtipen
diarioꝝ. v. ſuoꝝ dn̄orū laborās ꝓ eis cū mutu
at eis pecunias cū expēdūt recipiētes īcertum
ſallariū q̄ntū mētur labor ꝓ iuſtis cauſis. vn̄
pro nō bellantibꝫ iniuſte pōt accipe rōne mu
tui nichil plus alias vſura eſt. ¶ Si vſus eſt
mendacijs in emendo ꝛ vendēdo q̄ ſolent eſſe

talibꝫ cibus ⁊ potus. Et de hijs interroga ut habes. ſ. in pͥma pte i locis ſuis m. c. de auaricia Et q̄ꝑdiu ſtant in tali ꝓpoſito vtendi viꝫ mendacijs. piurijs. ⁊ dolis hmōi qñ occurrēt. ſp ſunt in mortali. Vnde nō ſunt abſoluēdi niſi pͥus diſponāt ſe abſtinere velle ab illis. ¶ Si emit res raptas ł furatas p mare vel p terrā de qua dic ut. ſ. in pͥma pte in. c. de auaricia. vbi dr de rapina. ¶ Si emit vel vendidit diebus feſtiuis abſqꝫ nec̄citate ſed ex cupiditate vel fecit rōtinia librorꝫ vel hoc fieri fecit p alios ſubditos ſuos de quo vide ſuꝑ in pͥma pte. c. de. 3. precepto. ¶ Si fuit mediator qui dicit̄ ſenſalis in aliquibꝫ locis p̄cipue in ytalia contractuū fraudulētorū ſcient̄. quia mortale eſt ⁊ tenet̄ ad reſtitucōnem leſo in hoc. ¶ Si mediator fuit cōtractus vſurarij intendēs vtilitatē vſurarij. ⁊ ex ſua magis cā tanꝙ accipiētis ſb vſura mōrle vidr. Et ſi ipē inducēt ad mutuandū ſub vſura q̄ alias nō facē cogitaſſꝫ vidr teneri ad reſtitucōez. ¶ Si mediator extitit in alijs ↄtractibꝫ puta vendēdi domos equos. ā alia aīalia. ⁊ male ↄſulit alteri parciū in dampnū eiꝰ ⁊ vtilitatē ſui ⁊ alteriꝰ peccat mōrlit̄ ⁊ tenet̄ ad reſtitucōez leſo. ¶ Si in mr̄imonijs cōtrahendis mediator exn̄s. vtit̄ mendacijs et hmōi. i nōbile dānū ↄtrahentiū. peccat mōrlit̄

Cir̃ mechanicos in gn̄e.

CJr̃ mechaīcos etiā Jnt̃rogacōes fiēde
sūt ꝛ Primo in gn̄e qn̄tū ad omēs. Si
ſcꝫ facit artē cum opus eſt cū pccō vel
ad pccm mo͛ꝛle. ut facē taxillos. ſeruire vſura
rijs in vſura. ſeruire militi in bello iniuſto. Jn
nauigia piratarū in lenocinio et hm̄oi. quia
oportꝫ ꝙ ex toto omittat illā artē. ꝙ alias nō
eſſet abſoluend⁹. Si artē facit cui⁹ artificiū
pōt eſſe ad bonū vel ad malū ut facē gladios
baliſtas. lanceas. venena ꝛ hm̄oi. Nam ſi veri
ſimilit̃ pōt eſtimari ꝙ velit ad malū vſū tunc
non pōt facē vel vendē facta ut viꝫ. predicta
in bello manifeſto iniuſto deſeruiāt. Secus ſi
dubitat. Si aliq̄ fecit que ſunt ad malū vſū
q̄ſi ſemper ut fucos facē ꝛ hm̄oi ꝙ peccat ꝛ de
bet ab illis deſiſtē. Si vtit̃ mēdacijs. piurijs
dolis. malis menſurijs. vel ponderibꝫ aut alijs
fraudibꝫ in arte ſua ꝙ mortale eſt. Si diebꝫ
feſtiuis laborauit de hoc dic ut. s̄. in p̄ma pte
c. de. 3. p̄cepto. Si nō ieiunauit cū potuit. mo
derando laborē dic ſimilit̃ ut ſup̄. 80

Cir̃ mechanicos in ſpecie. Et p̄mo cir̃ laniſi

PJ vendidit pannū la ces. interroga.
neū min⁹ p̄cioſū ꝓ magis p̄cioſo. ꝛ ſb
vno p̄cio. Vel vni⁹ tincture pro alia l
habētem aliquē defectū tanq̄ non hn̄tem nil

mĩnuẽs preciũ ꝓpter hoc· ꝙ pc̄cm eſt et plus
vel minus ſcd̄m ſub ⁊ ſup· ¶ Si in feſtis fecit
lanã tondẽ ſine nccitate· vel ſi nõ plene ſoluit
laboratoribꝫ ⁊ hmõi quia in hijs pc̄cm eſt plus
vel minus ſcd̄m materiã· ¶ Si textoribꝫ pãni
preciũ ſui laboris nõ dedit in pecunia ſed in re
bus diuerſis· puta tritico ã blado aut in alijs
rebus maxime cũ ille nõ indigeat tali re· ſed
oporteat illam vendẽ pro minori p̄cio ꝙ̄ lucra
tus eſt ſi iuſte ſoluẽtur· quia peccat ⁊ tenetur
ad reſtitucõnem niſi tamẽ prius a p̄ncipio ſic
conuenerint ꝙ daret de hmõi pro precio tali
quia tũc non videtur deceptio·

SI vendidit ¶ A tabernario et hoſpite·
vnam ſp̄em vini pro alia· vel limphatum
ꝓ puro· vel ad clarificandũ vinũ aut ad colo
rem ſuũ retinẽdum ⁊ hmõi miſcuit aliqua no
ciua corpibus vel non dedit plenas menſuras
vel in taberna tenuit meretrices· ⁊ ribaldos et
luſores ad taxillos· vel aduertẽter dedit hijs
vinũ quos vidit inebriari· peccauit in quibuſ
dam mortaliter ⁊ in quibuſdam venialiter et
tenetur de damnis omĩbus· nec debet abſolui
niſi proponat ab hmõi deſiſtere velle·

SI vendidit carnes cor ¶ A macellario·
ruptas pro bonis et recẽtibus quod eſt
mortale vel vnam ſpeciẽ pro alia· ut caprinam

pro mutonina ꝛ hmōi aut diminutū pondus
ut·xi·vntias ꝓ libera qꝛ peccauit mōrliter ꝛ te
netur de dāmis· ¶ A piſtore·

SI fecit panē nimis poroſū·ut ſic emētes
deciperet vel fecit panē miōris ponderis q̄
debēt·vel ſi accepit bonā farinam alteriꝰ ad pi
ſtandū panē·ꝛ cābiuit ponendo minꝰ bonam
loco illius·vel ſi immiſcuit nimiū de furfure·pec
cauit mōrliter ꝛ tenet᷑ de dammis· ¶ A ſartorē

SI illud qd reſtabat vel ſupfuit de panno
vel ſerico dato ꝓ veſtitu faciendo ſibi reti
nuit·furando illud qꝛ mōrle eſt·maxime ſi ſit
quid notabile·niſi tn̄ ille diminute dediſſet ſibi
mercedē laboris·ꝛ illud capit tantū ad ſupple
mentū vel niſi in pacto eēt concordatum· ¶ Itē
Si in noctibꝫ vel diebꝫ ſolēpnitatibꝫ ſine mag̃
neccitate laborat·vel ſi facit nouas inuencōes
vanitatum· ¶ Ab aurifabro·

SI vēdit vel vtit᷑ auro alchimico ꝓ puro
vel vendit aurū minꝰ purū ꝓ magis pu
ro qꝛ mortaliſ peccat ꝛ tenet᷑ de damno· ¶ Si
emit calices ſacros nō cōflatos pro ſe ab illis
quos nō nouit iuſtos vel iuſto titulo eos poſ
ſidere·quia ꝓhibetur ꝛ ergo mortale·Similit᷑
ſi aliqua alia ornamenta ex auro vel argēto
maxime ad eccleſiaſtica pertinentia ad hmōi
emit· ¶ A Cerdone·

SI vendidit vnā ſpēm corei pro alia min9 bō ꝑ ſotularibꝫ ⁊ alijs. ¶ A lōtore equoꝝ

SI vendidit ferrū ꝑ calibe vel malū ferrū pro bono. ¶ Si ſciēter equū locauit periculoſū vel defectuoſū. ⁊ hmōi. quia vltra pcēm tenet̄ de dammis leſo. Et ſic diſcurre per ſingulas artes. ¶ Ab hiſtrione.

SI fecit repñtacōnes aut iocos in verbis vel factis turpia cōtinētes vel ſi fecit hoc in eccījs vel diuīs officijs vel tpibꝫ indebitīs. qꝛ pcēm eſt plus vel min9 ſcdm ſub et ſupra.

SI citharisauit aut fiſtula uit ad cōgregacōnes illicitas. vel in eccīa in organis pulſauit ballatas vel choreas vidr mortale in pulſante et in hoc procurante. ¶ A muſico.

¶ A ſeruitoribꝫ vel collaboratoribꝫ in quocunqꝫ artificio.

SI infidelit̄ coopati ſūt. non bono mō. ex incuria ⁊ negligētia vel nō tantū qūtum cōmode potuerunt quia peccatum eſt.

SI non bene cre didit ſaltem explicite articulos fidei et alia miſteria que ↄmuiter ſolempniſat eccīa ut incarnacōnem paſſionem ⁊ reſurrectionē et ſacramenta ecclesie et hmōi. ¶ Si neſcit orōnem dñicam ſcꝫ pater noſter. et ſimbolum aplōrum et decem precepta. quia ſcire tenetur ¶ A ruſticis ⁊ agricolis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Si nõ bene ſeruauit feſta et ieiunia eccłie cũ
tñ potuit· ⁊ ſi nõ audiuit miſſaʒ ad minꝰ die
bꝫ feſtiuis· ⁊ ſi non ↄfeſſus eſt neqꝫ cõionem
recepit ad minꝰ ſemel in ãno qꝛ ad illa tenet
et ergo peccauit mortaliter. ¶ Si tenuit ꝓprios
filios ad baptiſmũ vel ↄfirmationẽ quod eſt
ꝓhibitũ ⁊ ergo pccm. ¶ Si mendacijs vſus
eſt piurijs ⁊ blaſphemijs vel ebrietatibꝫ· quia
in oĩbus mortale eſt. ¶ Si ad mẽtrices acceſſit·
qꝺ aliquĩ ex ipis nõ credũt eſſe mortale· nec tñ
excuſat eos ignorãtia. ¶ Si decimas nõ ſoluit
ſcꝺm cõſuetudinẽ loci illiꝰ qꝛ peccauit ⁊ tenet
ſatiſfacẽ de pterito· ſi ſibi nõ remittit vel qtet
vel etiã ſi oblacões ſcꝫ cõſuetudinẽ loci non
dedit· niſi etiã pſbiter vel curatus ſuꝰ ſibi eas
remittet. ¶ Si excõicatus nõ curauit abſolui
ſꝫ ingeſſit ſe diuinis vel ↄtempſit vitare excatos
qꝛ mortale eſt. ¶ Si nocumẽta alijs fecit· p ſe
vel p familiã ſuã vel aĩalia ſua· q̃ forſan pmiſit
diſcurrẽ p ſata alioꝝ vel intrare prata alioꝝ
ibi paſcendo· Vel ſi mutauit terminos poſſeſſio
nũ vel arando addidit terrã vicini agro ſuo.
In hijs peccauit ſcꝫ qñtitatẽ damni qꝺ fecit
vel qꝺ intendebat facẽ· ⁊ tenet ad reſtitucõeʒ
illius. ¶ Si dolũ cõmiſit in agricultura vel no
tabilem negligentiã in damnũ patroni ut nõ
fimãdo vel culcinãdo vel ſeminãdo· aut fructꝰ

terre colligendo tpe debito ꝓpter qđ perierūt vel ager deſtructus aut deſolatus eſt. vel nis fatigando boues vel equos. vnde deſtruūtur et pͨcipue cum vſus eſt eis magis ad lucrum ſuū ꝙ̄ ad lucrū pr̄oxi. quia mortalr̄ peccauit ꝯ tenetur de damno. ¶ Si tenens poſſeſſionem ad fictum male tractauit vel parciarius non reſpondit dn̄is de qn̄titate tota eis debita fin gens ſe minus recollegiſſe. vel Si aīalia tenēs ad ſocidā non reſpondit ex integro de lana. caſeo. vel fetibus ꝯ hmōi. Jn hijs peccatū eſt mortale vel veniale ſcđm quātitatē dammi. ꝯ tenetur ad ſatiſfactōem. ¶ Si diebus feſtiuis laborauit precipue tempore meſſis vel vinde mie ſine magna ncēitate vel portauit ligna vel alia victualia dn̄is ſuis vehendo cum equis et plauſtris ꝯ hmōi qꝛ mortale vidꝫ. ¶ Si vaca uit vaītatibus ꝯ choreis. ludis. vel tabernis et hmōi. ꝯ quō ꝯ qn̄do. ¶ De gubernacōne fami lie ſcđm pͨcepta dei ꝯ eccīe interroga. ¶ De ſu perſticōnibus ꝯ falſis opinionibꝫ que ſolent habūdare in eis ſimilr̄ interroga diligenter ſcđm quod habes ſup̄. in p̄ma pte ī. c. de p̄mo precepto de votis implendis vel non ꝯ de alijs gn̄alibus prout videbitur expedire.

INterrogādi ſūt ¶ A pueris ꝯ puellis. pueri. de mendacijs. de piurijs. de votis

q̄ non tñ obligāt ſi a pn̄tibꝫ irritātur ⁊ cū ſiūt
ante ānos pubtatis. De miſſa nō audita in fe
ſtis. de ↄfeſſione ⁊ cōione ſemel in āno fienda
De irreuerētia ad pn̄tes. De rixis q̄ ſi verbera
uit clericū cū fuerit doli capax. eſt excatus. De
furtis factis de rebꝫ pn̄tum vel mgr̄orū ſuoꝝ.
ſeu etiā alioꝝ. De detractioībꝫ ⁊ turpibꝫ verb
libent̄ auditis ⁊ dictis. De ↄtumelijs adinuicē
De inuidia ⁊ alijs ꝓut expedire uidebit̄ plus
minus ſm̄ etatē ⁊ ſenſum et precipue de vicijs
carnalibꝫ cū maſculis vel femellis vel p ſe ipōs
cōmiſſis q̄ hodie habūdant in ipſis ꝓpter ma
las ſocietates. ⁊ qn̄qꝫ ex malis exēplis pn̄tū
ſeu alioꝝ ſub quoꝝ regimiē ſūt. Sꝫ tñ hmōi cū
magna cautela et a longe interrogēt̄ ab ipſis
ne diſcāt que ignorabāt. Et multomagis ſeruā
dum eſt hoc circa puellas. De oībus p̄dictis.
ſi credūtur babuiſſe tūc vſū rōis iudicādum
eſt de mortali vel veniali ſm̄ regulas p̄dictas.

Quolibꝫ clerico ¶ Circa clericos in cōi.
Interrogari pōt cū expediē vid̄r. ut ſequit̄
maxime cum pſona eſt ignota. Si vꝫ accepit
aliquē ordiē p ſymoniā quia p hoc peccauit
mōrliter ⁊ eſt ſuſpenſus ⁊ ſcd̄m iura antiq̄ nō
pōt miniſtrare in ſuſcepto. vel vlteri⁹ ꝓmouel
niſi prius p ppam diſpenſet̄. qd̄ eſt verū ſi fuit
ↄſcius ſymoie. q̄ ſi ſit pōt etiā p aliū diſpēſari

ſecū· alias eni ſemp peccaret mortaliter· nec excu
ſat ignorātia iuris· hec Ray· ¶ Si recepit āquē
ordinē licʒ non p ſymoniā tamē a ſymoniaco
in ordine vel dignitate· ſiue occulte ſiue mani
feſte· eſt ſuſpenſus et indiget diſpenſacōe a ppa
Sed dū ignorat factū· v· ipm eſſe ſymoniacū ex
cuſat a pccō exeqūdo offitia ſua ſed cū certifi
catur non pōt exequi ſine diſpenſacōne. ¶ Si
ſuſcepit aliquē ordinē a ſymoīaco in ordine cō
ferendo vel cū in beneficio ſimilit eſt ſuſpenſus
Secus tamē ſi ſymonia nō eſt notoria· dū aūt
neſcit ipē excuſat modo pdicto· qū autē certifi
catur tūc indiget diſpenſacōne ppe alias ei nō
poſſet exequi illū ordinē. ¶ Si recepit ordinem
hñs aliquā irregularitatē· puta quia fuit hoi
cida· mutilator· illegitim9 ꝛ hmōi ꝛ hoc abſqʒ
diſpenſacōe quia peccauit mortaliter nec pōt exe
qui abſqʒ diſpenſacōne. ¶ Si recepit ordinem
excatus· ſuſpēſus· vel interdictus quia peccauit
mortaliter ꝛ nō habʒ execucōem. Idē ſi exñs ex
cōicatus vel interdictus ut· ſ· et cū hñs ordinē
miſtrat in illo utputa cātando euāgeliū cū ſit
diaco9 ꝛ hmōi qꝺ diu fuerit in aliq pdictaꝝ ſnīa
rū qꝛ ſimilē peccauit mortalit ꝛ ē irregularis ſm
Ray· niſi tū ignorātia facti eū excuſaret. ¶ Si
recepit aliquē ordinē i pccō morli ſcienē quia
peccauit mortaliter. Idē quociēs exequit officiū

alicui⁹ ordis in mo̅rlitatu ut accolitatū·ſubdia
conatus·diaconat⁹ ac̄ vel aliud ſacramentū
ſolempnit̄ miniſtrando ut baptiſando dicando
vel ꝯfeſſionē audiendo ꝛ hmōi·hec Tho· ❡Si
extitit publicus cōcubinari⁹ vl' alias notorius
fornicator qꝛ eſt ſuſpenſus ab executōe officioꝝ
ſuoꝝ p̄cipue celebratōe miſſe·ꝛ ſi exequit' ſic
ſuſpēſus efficit' irregularis indigēs diſpēſatōe
ꝑpali alias eni non pōt exequi·hec hoſti· ❡Si
nō portauit tonſurā ꝛ habitū clericales ex le
uitate vel laſciuia vl' qua de cā qꝛ vidꝛ mo̅rle
Jd̄e ſi exercuit negocia ſecularia iūgendo ſe mer
catoribꝫ faciendo ut ipi· Vel ſi tenuīt tabernā
vl' luſit ad aleas vl' taxillos· Vel immiſcuit
ſe turpitudinibꝫ vl' enormitatibꝫ cū feīs· ❡Si
cū exequit' officiū ordinis nō vtit' debitis orna
mentis ut ſubdiaconatū faciendo ſine manipu
lo·diaconatū ſine ſtola ꝛ hmōi·qꝛ in quolibꝫ
horū eſt mo̅rle ſi ſcient' dimittit nec excuſat eū
ignorātia iuris· ❡Si exn̄s in ſacris·ſ·in ſubdi
aconatu ꝛ ſup̄ dimiſit horas canonicas quia
quociēs obmiſit aliquā horā etiā beate virgīs
ex negligētia cū dicē potuiſſet peccauit mo̅rlit'
Secus ſi ex obliuione·ſꝫ tūc q̄cito recordatur
debꝫ obmiſſa recupare·ſecus etiā ſi obmiſit ex
impotētia infirmitatis· ❡Si in dicēdo horas
alijs exerciciis ſe occupauit manualibus ut

faciendo aliqđ opus manuale· q2 nō ſatiſfecit
p̄cepto eccīe. ¶ Si mente ad alia volūtarie va
gat᷑ in legendo horas· hoc nō curās ⁊ ſic quaſi
per totū officiū p̄manēs· vid3 mo͛le . Secus ſi
ꝯponit intendē ſed diſtrahit᷑· et cum aduētit
diſplic3 ei ſcđm Pe. ¶ Si recepit ordinē ſacrū
añ legitimā etatē · puta ſubdiaconatū añ·18·
annū · diaconatū·añ·20 · annū· ⁊ ſacerdotalē
ante·27·annū·ſufficit tamē ānū inchoatū fore
quia mo͛lit᷑ peccauit·nec deb3 exequi officium
illi⁹ ordis ante legitimā etatē non tñ efficitur
totalit᷑ irregularis ſm ꝯmunē opinionē q̄uis
grauit᷑ peccet. ¶ Si in cōfeſſione vel collacōne
ſacramētorū obmiſit debitā materiā vel formā
vel ritū·quia in quolib3 hoꝝ eſt mo͛le·ſiue ex
certa ſciā faciat·ſiue ignorātia craſſa vel nōbi
li negligētia·nā inde ſeq̄m magnū p̄iculū et
irreuerētia mag̃ dei ⁊ ſacramētoꝝ. Hic etiam
introgandi ſūt de formis ſi ſciūt p̄cipue bapti
ſmi ⁊ euchariſtie que ſunt maioris ponderis
De quibus et de aliis formis habes infra·c·vl
timo. ¶ Si ſacerdos exiſtens cōmiſit aliquam
ſymoniā puta audiendo confeſſiones pro pe
cunia habenda alias non auditurus · bapti
ſando·ꝯmunicando·iungendo et ſimilia faci
endo ſemp pro pecunia·ſimilit᷑ etiam vendendo
ſepulturas·quia ſemp ſymonia eſt ⁊ mortale

¶ Si notorijs peccatoribꝫ dedit ſacramentū eu
chariſtie vel alia ſacramēta nō penitentibꝫ ⁊
ſi occultis peccatoribꝫ quos ipſe tm̄ nouit dene
gauit publice euchariſtiā vel alia ſacramenta
qꝛ in vtroqꝫ vidꝫ mortale. ¶ Si celebrauit miſ
ſam cū mortali pccō non ꝯfeſſus. licꝫ tm̄ ꝯtritꝰ
qꝛ mortaliꝰ peccauit niſi aliq̄ necītate inſtante
⁊ ſi ſacerdotis copiā tūc non hr̄et. quia tunc
ſufficeret ꝯtricio. cū ꝓpoſito cōfitendi. ſꝫ ſine con
tritioē celebrās. ſp mortaliꝰ peccat. hec Tho.
¶ Si celebrauit nō dictis matutīs. qꝛ mortale
eſt. ¶ Si dicēdo miſſam nō cōſecrauit. ex hoc
putās euadere pcēm mortale grauiſſimū eſt
pcēm. ¶ Si celebrauit ad veneficia et malefi
cia celebrāda vl' fienda qꝛ mortale eſt ⁊ ḡue
¶ Si nō dixit integre ſꝫ dimiſit aliqͣs notabiles
ptes miſſe ex ignorātia vel feſtinātia p̄cipue
in canone. vl' ſi dicit verba et nō intendit cō
ſecrare. vl' ſi non ſūpſit ſacramentū. Item Si
nō ieiunus celebrauit. Si plures miſſas dixit
in vno die ni caſu nō ꝯceſſo. Si nō in azimo ſꝫ
in fermētato pane cōſecrauit. Si cū hoſtia q̄ſi
corrupta vel vino acetoſo aut putrido celebra
uit. Si ſemp in miſſa occupatus eſt vanis co
gitacōibꝫ ⁊ hoc volūtarie. nichil curās de at
tencōe. Si nō poſuit aquā cū vino in calicē ex
ignorātia vl' certa ſciā. qꝛ In quolibꝫ p̄dictoꝝ

eſt mo᷑le. ¶ Si nõ diligẽter ſeruauit euchariſtiã ſub ſera ꝓpter qđ depditur vel a muribus deuoratur. vel ſi nõ renouauit ut debuit et ſic efficit̃ hoſtia cõſecrata putrida vel a vermibꝫ corroſa ⁊ ĩde vermes generãtur. ¶ Si nõ defert euchariſtiã ad ↄicandũ infirmos. aperte ⁊ cũ luie ac mõ debito. ¶ Si euomuit euchariſtiam vel ebrietate vel alia de cã. Si dedit infirmo paciẽti vomitũ ⁊ hoc ſcienſ. Si ſtilla ſagnis ex calice cadat in terrã vel ſup altare. In hijs oĩbus freqũter eſt mo᷑le. non tñ ſemp. ¶ Si nimis raro celebrauit p̃cipue in magnis ſolempnitatibus. vidr mo᷑le. ſm Tho. ¶ Si ꝓmiſit alicui dicẽ miſſam recipiẽs elemoſinã et non intendit facẽ vel negligit. quia videtur mo᷑le ¶ Si hñs pollucõnem nocturnã. ex cã vbi fuit mortale vel vbi dubitat fuiſſe mortale ⁊ die ſequẽti immediate celebrauit vidr mortale ſcđm Tho. vel ſm pe. de pal. qñ ſic incontritus celebrat. Venialit̃ autẽ peccat. ſi ex cã veniali fuit fcã pollutio. ñ tñ ſubeſſet aliq̃ nccitas. ¶ Si audiuit cõfeſſionẽ alicꝰ non hñs auctoritatẽ ab aliquo qꝛ mo᷑le ẽ. ¶ Si abſoluit a caſibꝫ a q̃bꝫ non potuit ex certa ſcia ſeu ignorãtia craſſa qꝛ mortale eſt. ¶ Si intromiſit ſe de diſpenſacõne votorũ vel abſolucõne ab excõicacõne maiori abſqꝫ ſpeãli cõmiſſione et licẽcia. qꝛ mortale eſt

¶Si poſuit ſe ad audiendū cōfeſſioēs igno
rans ⁊ neſciēs diſcernē īt mōrle et veniale ł
īt mōrlia cōia· q̄ꝛ videt̄ mōrle. ¶Si abſoluit
quē nouit ex̄catū maiori ex̄catōe a pccīs quia
non potuit ⁊ ergo mōrle. ¶Si abſoluit eū qui
non vult abſtinē a pccīs mortalibus· vel non
ſatiſfacē ut deb; quia mortale eſt. Si reuela
uit peccatū auditū in cōfeſſione et maxime co
gnoſcenti illū ſine licētia illius quia mortale ē
¶Si nimis feſtinauit in audiēdo. nō ſuffitien
ter interrogando. ¶Si in perplexis caſib; peri
tiores ſe nō cōſuluit. ¶Si incautꝰ fuit in iniū
gendis penitēcijs viz ſi nimis paruas ł nimis
magnas dedit. Si interrogauit de hijs de qui
bus non debuit· vt nomē pſone cū q̄ peccauit
ſine cauſa neceſſaria vel· incaute de turpibus.
¶Si predicauit ī pccō mortali exñs· q̄ꝛ tociēs
quociēs hoc faciēdo peccauit mortalit̄. ſcđm
Tho. ¶Si p̄dicauit aduertent̄ mendatia q̄a
mortale eſt ſcđm Tho. ¶Si p̄dicauit ſcanda
loſa vñ coīncidāt ſedicōes in populo. ¶Si p̄
dicauit indulgentias indiſcretas. ¶Si p̄dica
uit ꝓpter pecuniā ſibi ꝓmiſſam vel datā quia
mortale eſt et ſimonia. ¶Si predicauit ꝓpter
inanē glām ibi cōſtituendo finē· q̄ꝛ mortale ē
¶Si p̄dicauit ſine licētia ſupioris. ¶Si dicit
nimis curioſe allegādo poetas ⁊ phōs freqnt̄

¶ Si dicit fabuloſa et ꝓuocātia ad riſū. ¶ Si
ab hmōi ſe non abſtraxit cum potuit ſed ma
gis ſe immerſit. peccauit mortalit. ¶ Si nimis
familiaris eſt in cōuerſando cum mulierib3.
viſitando eas ſine cauſa aut nccitate propter
quod multi ſcandaliſant. et ipſe nouit quia
poſſet eſſe mortale. ¶ Si viſitauit monaſteria
monialiū ſine legitima cauſa vel ex qua cauſa
hoc fecit interroga et ſcd'm hoc iudica. ¶ Si
cognouit carnalit illam quam in confeſſione
audiuit vel baptiſauit vel cōfirmauit aut ɔma
trem ſuam vel ſimilē. quia grauiſſimū ſcelus
eſt et caſus reſeruatus Epis. ¶ De aliis inho
neſtatib3 interoga prout videbitur expedire.
¶ Si veſtes ſacras. calices et alia pertinentia
ad cultum diuinū non conſeruauit munda ⁊
decenter aptata. ¶ Item Si bn̄dictonem men
ſe et grārum actōnem non dixit. quia dicere
tenetur. xx. di. non licet. ¶ Si non fuit mode
ſtus in aſpectu reſpiciendo freqn̄ter hincinde
mulieres vel vana que multum ſcandaliſant
perſonas. Similiter in inceſſu auditu ⁊ hmōi
¶ Si non obediuit mandatis iuſtis prelatoꝝ
ſuorum et ſentencijs eorum quia ſi cōtempſit
ea mortale eſt. ¶ De aliis peccatis ſingulis in
terroga prout habes ſup̄.

¶ Circa beneficiatos et Canonicos.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Si bñficiū ſimplex aut curatū opti 23
nȝ p ſymoniā cui⁹ ipē fuit ꝯſci⁹. qꝛ nō
pōt niſi p ꝑpam diſpenſari. qꝛ illud reti
neat. Si aūt eo ignorāte poſſet etiā per aliū di
ſpenſari nō tñ per eū cum quo eſt cōmiſſa. Si
ue tñ ſciat ſiue ignoret ſymoniā ꝯmiſiſſe. opor
tet renūciari illi bñficio. ſi non ſecū diſpenſat
qꝛ alias furtiue tenēt ỹmo cōtinue ſtaret in
mōꝛli poſtqꝫ hoc ſciuit. nec fruct⁹ illius bñficij
hēe poſſet ſꝫ tenētur reſtituē deductis expenſ
in vtilitatē bñficij. Et hoc maxime de ſymoīa
p mun⁹ a manu. Si aūt ſimonia eſt notoria
ſuſpenſus eſt quo ad execucōem oꝛdinū. Sed
diſpenſari pōt p Epm ſi cū eo non eſt cōmiſſa
ſimonia. Si eſt occulta. eſt ſuſpenſus quo ad
ſe qꝛ ſine mōꝛli non exequit. dū tñ tenet tale
bñficiū. alias ē ſuſpēſus quo ad oꝛdines. ¶ Si
recepit beneficiū ſimplex vl' curatū per pces
carnales .i. pro indigno poꝛrectas cū eēt male
vite a hmōi l' p obſequiū tpale factū collatoi
ipius beneficij. qꝛ peccauit mōꝛlit. ¶ Si benefi
ciū curatū per preces ſuas recepit a ſi alias di
gnus fuit vel ſit qꝛ tales pces eſtimātur pro
ſimplici licȝ poꝛrigē pces p ſe ſi alias eſt dign⁹
tamē nō tenet renūciare. Pro beneficio autē
cōmiſit ſimoniā. vnde a mōꝛle hec Tho. foꝛte
idigno. tanqꝫ ambicioſo a preſūptuoſo quia

vel etiā pro bñficio in gñali· intendens ad ſui
ſuſtentacōem non ad curam· nec magis cura
tum petens q̄ aliud. ¶ Si querit vel habet be
neficiū non intendens clericari ſed vxorari· ꝛ
interim gaudere de fructibꝫ beneficij· videtur
vſurpacō rerum eccīaſticarū· et contra inten
cōnem dotantiū eccīas· et ideo graue peccatū
¶ Si non fuit electus a p̄ronis vel collegio et
cōfirmatus per ſupiorem ad quem ſpectat ſiue
per Epm inſtitutꝰ ſed de mandato dñi tpalis
vel per potentiā accepit. Et dicitur intruſus·
quia fur eſt et latro· nec pōt aliquid diſponē
de tpalibus vel ſpūalibꝫ· vnde nec abſoluere
nec ſacramenta miniſtraē poteſt prochianis
talis eccleſie· ſed in quolibꝫ actu hmōi peccat
mōꝛliter. ¶ Si renūciauit alicui bñficio quod
habet eo pacto q̄ detur conſagneo· vel ꝓpter
pecuniā ſibi datā quia ſimonia eſt a mōꝛle in
vtroqꝫ nec poteſt ille retinere tale beneficium
ſic ſibi collatum. ¶ Si fecit ↄmutacōnem ſui be
neficij vel eccleſie· cum beneficio alterius vel
eccīa· ↄueniendo inť ſe abſqꝫ iudicō ſupiorū ad
quos ſpectat collacō bñficioꝝ· quia ſymonia
reputať. De hoc et de alijs ſymonijs vide ple
nius in Sūma· ʒ· pte· ti· p̄mo· ¶ Si recepit bene
ficiū exñs illegitimꝰ abſqꝫ diſpenſacōe· q̄ cōtrā
iura recepit vnde hoc tenē nō pōt· pōt tñ in hoc

diſpēſare de ſimplici beneficio Epus. de curato aūt vel dignitate ſolus ppa. ¶ Si fuit electus p ſymoniam q: non valet electio. vl' ſi ipſe eli git p ſymoniā aliquē. vel ad Epatum vel cano nicatū l' aliā eccīaz. ut clerici collegiataꝝ eccīa rū faciūt vel ſi eligit alias indignū ad p̄laturā ut ignorantē vel publice malū. et amicitia et hmōi quia mōꝛle eſt ↄ grauiſſimū. ↄ oia mala que ſequūtur ex hoc ei imputant. ¶ Si male tractauit beneficiū vel eccīam ſuā. ut edificia eius ruere. vel poſſeſſioēs inculcinari. ↄ alias res ei9 perire pmittēs. q: mōꝛlit peccat ↄ tenet ad ſatiſfaciendū. ſi tamē omittit nōbilē negli gentiā et ſit nōbile damnū. ¶ Si fructus bene ficij nō bene expēdit viz vltra ſuſtentacōz ſuā ſubueniēdo cum ipſis paupibz. ¶ Si dilapida uit fruct9 beneficij ſui in cōuiuijs turpibz vel dedit nō indigētibz cōſagneis ſuis q: mortale ē. Secus ſi cōſagnei indigerēt quia ita bene fa ceret elemoſinā ipis dando ſicut alijs paupi bus. ¶ Si plura benficia habētia curam tenet abſqz diſpēſacōe quia fur eſt ↄ latro. Nam ha bens vnū beneficiū cū cura. ſi recipit ſecundum eo facto vacat p̄mū ipō iure. ex̄ de preben. de multa. ↄ hoc poſtq̄ habuit poſſeſſionē pacifi cam ſedi. vel habē potuit ↄ fruct9 eius pcipit alias ei nō vacaret p̄mū ex̄ de p̄ben. ſicut li. vi.

¶ Si habēs p̄bendā habētez digtatē ⁊ ſine cu
ra aīarū ſi recipit ſecūdā ſimilē vacat p̄ma·ex
de p̄ben·de multa. Et ī iſto caſu et in p̄ori tenet
ad reſtitucōz fructuū ſi recepit. ¶ Si habēs be
neficiū vnū violent occupat ſecundū·vel p ſe
ſcient intrudit·ſimilit primū pdit·⁊ ſi qd ius
hēat in·2·etiā pdit ⁊ vacat illud ſecūdū vt ex
de p̄ben·cū q̄·li·vi· ¶ Itē nō p̄ot hr̄e q̄s digni
tatē cū p̄benda abſq3 diſpenſacōne p̄p̄e. ¶ Itē
quicūq3 recipit dignitatē vel pſonatū ā officiū
vel beneficiū cui cura aīarū eſt ānexa. Si ante
obtineat ſimile·cū ſit p̄uatus p̄mo ut dictū ē
Si nō dimittit illud p̄mū abſq3 mora in man9
ordinarij in cui9 ep̄atu eſt. Ip̄o iure ē p̄uatus
etiā ſecūdo ⁊ eſt inabilis ad ſacros ordines·⁊
ad qdcūq3 aliud bn̄ficiū p extrauagan·Jo·xxij·
Item abſq3 diſpēſacōe nō p̄ot quis tenere plu
res ecc̄ias vel p̄bendas q̄ tamē nō hn̄t curam
aīarū n̄i in quīq3 caſibz. Prim9 qn̄ ſūt ita tenu
es ecc̄ie·q neutra eaꝝ ſufficēt ad ſuſtentacōz
Secund9 ſi vna depēdet ab altera. Terci9 ꝓpter
raritatē clericoꝝ. Q̄rtus ſi ecc̄ia ē ānexa p̄bēde
l digtati. Q̄ntus ſi vnā hz intitulatā ⁊ aliā cō
mendatā. Sz tal' ɔmēda de prochiali ecc̄ia nō
p̄ot fieri niſi illi q̄ attigerit·xxv·ānū ⁊ fuerit ſacer
dos·et tali nō p̄ot ɔmitti niſi vna ex euidenti
nec̄citate vel vtilitate·que tamē cōmendatio

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nō durabit niſi p ſex menſes·ut ex̄ de elec·ne
mo·li·vi· ¶ Si habꝫ plures ecc̄ias vel p̄bendas
habētes curā aīarū abſqꝫ diſpenſacōe pp̄e·fur
eſt ⁊ latro ⁊ cōtinue in mōrli nec Ep̄us poteſt
diſpēſare in hmōi. Similit̄ eſt ſi habꝫ p diſpen
ſacōem pp̄e·ꝫ ſurreptiē·puta quia petēdo vnū
tacuit de alio qđ habebat·l' quia ſe dicit habē
etatē cū non habēt ⁊ hmōi. Idē etiā iudiciū
ē ſi p diſpenſacōeꝫ Ep̄i habꝫ plura ꝫ ſimplicia ꝫ
ad ſupfluitatē vel etiā p diſpēſacōꝫ pp̄e ſimplcia
vel curata cū vnū ſibi ſufficeret Si fuit nīs facilis
diſpēſādo in ieiunijs eccīe. ¶ Si eleōſinas extor
ſit a ſubditis ad q̄s nō tebāt. ¶ Si qſtores mē
dacia pmiſit dicē i eccīa ſua·⁊ qđ peiꝰ ē ſi pactū
fecit cum eis de quota. ¶ Si ſcdas nuptias be
nedixit ſcient. ¶ Si pmiſit xp̄ianas nutrces ſer
uire in domibꝫ iudeorū. ¶ Si ſortilegos ⁊ diui
natores ſuſtinuit in prochia ſua. ¶ Si pmiſit
ludos vel malas ꝯſuetudines inualeſcē in pro
chia ſua nō obuiādo illis qn̄tū potuit. ¶ Itē
Si clerici manifeſtis vſurarijs alienigeis aut
alijs nō ciuīdis de t̄ris ipoꝝ ad fenꝰ exercendū
domos locauerint vel alio titulo cōceſſerint·
ipō facto ſūt excati·ñ ſint Ep̄i ⁊ ſup̄·ex̄·de vſu·
vſurariorū li·vi· ¶ Item clerici.ſ. archidiacoī
decani·plebani·pp̄ti·cātores ⁊ alij clerici perſo
natū hn̄tes ac etiā ſacerdotes qui audiūt in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſcolis·leges·⁊ phiſicā poſt duos menſes·ſi nō dimittūt b᷑nōi lectiones·ſūt ex̄cati·ex̄·ne·de· vel mo·ſe·ſe·immiſ·c·ſup ſpecula. De hoc vide plenius in·2·pte ſūme·t·p̄mo·c. ¶ Item clerici qui inducūt aliquē ad vouendū vel iurand vel fide inpoſita ſeu alias promittendū ut ſepulturas apud eos eligāt·et iam electam nō immutēt ſunt excōicati nec poſſunt abſolui citra ſedem apl'icam niſi in articulo mortis ex̄ de pe·cupiētes. Idem de religioſis ut infra. ¶ Si ſponte participauerīt cū ex̄catis a ꝑꝑa. ¶ Itē clericus qui ſcienſ excōicatos a ꝑꝑa in officijs eorū recipiūt ſunt ex̄cati ⁊ abſolucō illoꝝ ſolū ad ꝑꝑam ſpectat ex̄ de ſen·ex̄·Significauit de hoc etiam vide in·2·pte Sūme·t·i· ¶ Item falſantes lrās ꝑꝑe vel falſis ſcienſ vtētes·etiā remouētes ſolū vnam lrām de bullis ꝑꝑe·ſunt ex̄cati·⁊ abſolucō eoꝝ pape reſeruatur. ¶ Itē clerici ſepeliētes in ecclijs vel cimiterijs ex̄catos a iure vel vſurarios maīfeſtos·vel noīatim interdictos tempe īterdicti in caſib; nō cōceſſis ſunt excōicati·extra de ſepul'·c·i·in Cle·de·hoc etiā vide in·2·pte Sūme·t·i·Sepelientes etiā illos qui ſe occiderunt voluntarie vel qui in torneamētis mortui ſunt in cimiterijs peccant mortaliter·ſed non ſunt excōicati.

¶ Circa religioſos ⁊ religioſas.

Circa religioſos. ſi ſūt ordinati interrogare potes de hijs de quib. ſupradictum eſt. de clericis in cōi. put videbit̄ expedire. Si vero ſūt bn̄ficiati. et in eccijs curatis interroga de hijs q̄ habes in. c. p̄cedēti. Sȝ vltra p̄dicta etiā de infraſcriptis q̄ ſunt eoꝝ ꝓpria interroges. ⁊ p̄mo. ¶ Si fuit receptus ad monaſteriū p ſymoniā qꝛ mortale. Sed ſi fuit ſymonia mental' tantū pnia abolet̄ur. Si aūt pecunialis. ſ. qꝛ monaſteriū exegit tm̄ vl' tantū ꝓ ingreſſu illius. nolens alit̄ eū recipe. ⁊ ipi vl' pntes aut ꝓpinqui eius tantū dederūt. vl' etiā min⁹ ſcd̄m pactū. Niſi forte monaſteriū eſſet tenue. ⁊ hr̄et pſonas ſuffitiētes ſcd̄m facultates ⁊ redditus ſuos vel eēt adeo tenue qꝛ eſſet illi ncc̄e ꝓuidere. nā tūc in ingreſſu illius licet petē ⁊ paciſci de tpalibȝ de quibȝ debeat viuere vel dicē illi. Partes fer tecū ſi tu vis viuē mecū. ſcd̄m hoſti. ⁊ ꝗquos alios. Si aūt monaſteriū eſt pigue ⁊ ſatis habūdans. tūc vltra peccatū ſic ut p̄fert̄ ꝯmiſſum. recipiēs ⁊ receptus vel recepta dn̄t expelli de illo moāſterio ut ex̄ de ſymo. qm̄. Poteſt tn̄ Epus in hoc diſpenſaē ſcȝ ut nō expellant̄ de monaſterio. hec Ray. et Guil. Precipue talis ſymonia ſolet repiri in moīalibȝ modernis vbiqȝ terrarū. ¶ Si ingreſſus eſt religionē nō pura intencōe. ſ. ſeruiendi

deo· ꝫ alia cauſa. ſ. nō laborādi vel ſi monialis quia nō poterat nubē· vel qꝛ pentes poſuerūt ipſam ea inuita· licꝫ enī malefecerit· pōt ⁊ debꝫ mutare intencōem ſuā. ſ. ut ibi velit manē ad ſeruiendū deo· et ſic erit i bono ſtatu· alias ſm̄ ſuū ſtatū· quia nō vid̄r tutus ſm̄ conſciam ſuā qꝛ magis diſſipatio eſt q̄ꝫ diſpenſacō· ¶ Si recipit eccliā parrochialē a quocūqꝫ cū non attigiſſꝫ· xxv· ānū· abſqꝫ diſpenſacōe ꝑpe· ſup etatis defectu· quia nulla eſt cōceſſio· ⁊ nullū ius ibi habꝫ ex̄ de elec· licꝫ canonꝫ· li· vi· ¶ Item Si infra ānū ꝯputaudū a die aſſumpti vel aſſigti ſibi regiminis ecclie· nō facit ſe ad ſacerdotiū ꝓmoueri quia ipō iure eſt p̄uatus· ex̄· e· t· ⁊· c· quo· ſ̄. Iſtud tm̄ non extendit̄ ad ecclias collegiatas et nō habētes curā· nec ad aſſumptos ad illarū regimē· ut ex̄ de elec· ſtatu· li· vi· Poſſunt tm̄ etiā Epi diſpenſaē cū hijs q̄ hn̄t eccliaſ ꝓchiales· ut vſqꝫ ad ſeptēniū lrārū ſtudio inſiſtētes ꝓmoueī nō teneātur n̄ ad ordinē ſb̄diaconat⁹ quē tm̄ n̄ infra ānū ſuſcipiāt ſūt ipō fcō p̄uati tali bn̄ficio. Et i dicto tpe illis eccliis ꝓuideat̄ ut ex̄ de elec· po· cū ex eo· li· vi· ¶ Si hn̄s q̄dcūqꝫ bn̄ficiū ſimplex ⁊ qn̄tūcumqꝫ puū nō dixit horas canoicas oī die· qꝛ peccat mōrlit̄ ſi obmiſit ex negligētia craſſa etiā ſi nō ſit i ſacꝛ ordinibꝫ ꝯſtitut⁹. Secus ſi ex infirmitate obmiſit

Item tenet̃ reſidẽ pſonalit̃ in reſideñ beneficiȷ̃
ſui niſi ex cauſa nõbili ꝛ rõnabili. Epus diſpẽ
ſaret ſecum ad tpus. ¶ Si canonicꝰ vel alius
clericus recepit cottidianas retribucões que
dant̃ inteſſentibꝫ horis cũ non interfuit quia
furtũ ↄmittit et tenet̃ ad reſtitucõez. ¶ Si cum
non poſſet ꝑ ſe curã eccĩe exercere. nõ poſuit ibi
loco ſui ydoneũ qui bñ officiaret. ſʒ malũ aut
ignorantẽ. q̃ exẽplo ſuo ſcãdalizabat ſbditos
ut qꝛ fuit notorius fornicator ł luſor et hmõi
vel qui neſcit debite miniſtrare ſacramenta et
cõfeſſiones audire qꝛ peccat mõrliter. qñymo
oĩa mala que ſequũtur ei imputant̃. qꝛ ſi non
põt inuenire ydoneũ. ꝑ ſe exerceat. vel ſi nõ põt
alit̃ ꝓuidere. renũciet bñficio. ¶ Item nõ licʒ
p̃latis ſub p̃tio vł ãnuo cenſu concedẽ vices
ſuas ſeu iuriſdicionẽ. qꝛ ſpũale eſt ex̃ de p̃la.
vi. ſu. c. i. et. 2. ꝛ. 3. puta ut ſi dicẽt. Cõcedo ut
exerceas vices meas vł talẽ iuriſdictõez et totũ
lucrũ ſit tuũ. ſʒ tu dabis michi tantũ. qꝛ illicitũ
eſt. Sʒ ↄmittendo vices ſuas pure. licʒ ↄſtituẽ
ei ſallariũ. ij. q. 2. caritatis. Puta dicendo da
bo tibi tantũ ꝓ ſallario tuo et totũ lucrũ ſit me
um. hec Inno. ¶ Itẽ ſi alieñauit res eccĩaſticas
ut mobilia ſicut ſũt calices ornamẽta et hmõi
aut immobilia ut ſũt poſſeſſioẽs agri ꝛ hmõi
ꝛ hoc ſine nccĩtate vel maiori vtilitate vel non

ſeruata forma iuris ⁊ hmōi q̄ grauit̄ peccauit ¶ Itē de exitio cure aīarū īterroges quō.ſ.ſe habuit in audiētia cōfeſſionū. in collacōe alioꝝ ſacramētoꝝ. et viſitacōe infirmorū et hmōi ⁊ pcipue ſi vnq̄ defecerīt eis ſacramēta cū expe diebat. Quō etiā ſe habuerīt in āmonicōe ſub ditoꝝ. ī correctōe vicioꝝ pcipue quo ad noto rios peccatores. vt ↄcubinarios hn̄tes inimici cias. ł vſurarios ⁊ hmōi nō ↄſitentes ānuati ⁊ nō ↄſitentes. ſi āmonuit q̄ntū potuit ſig̃ficā do Epō cū p ſe eos ad hoc nō potuit inducē et hmōi. nā oues ex negligētia pdite. ab eo req̄ renē. De quib; et ſup̄dictis et alijs hmōi hēs ſatis in .3. pte Sūme. ti. i. ¶ Si alienos prochi anos audiuit in ↄfeſſione. nō hn̄s auctoītatē ſpecialē ipē vel ↄſitens. q̄ nō p̄ōt illos abſoluē ¶ Itē ſi emit aliq̄s res immobiles de fructib; ecc̄ie q̄ debēt remanē. vn̄ ſi emit noīe alterius ut ſic poſſit dare vel legaē cui vellet fraus ē ⁊ furtū ⁊ tenet̄ ad reſtitucōz. ¶ Itē ſi indulgēti as p ſe dedit cū nō poſſit. vł plures dixit hr̄e in ecc̄ia ſua q̄p habēt et hoc ob queſtū. q̄ mor tale eſt. ¶ Si reliq̄as nouos exhibuit populo venerādas nō ab ecc̄ia approbatas. ¶ Si nis fuit facilis ad diſpenſandū in mōzli. S; ſi ītra uit monaſteriū diſſolutū nō viuētiū regularit̄ q̄rat ſibi mutaē locū cū diſpēſacōe ſi ea indig;

Si autē non pōt illud facē maneat ꝛ nō ſequa
tur turbā ꝛ alios nō obſeruātes regulā ꝛ ſer
uet ipſe vel ipa regulā ſuā ſcd̄m ordinē ſuum
Si tñ induci pōt ꝙ mutet locū melius eſt pro
eo vel ea. ¶ Si ingrediens monaſteriū tacuit
impedimēta q̄ habuit ad hoc ſcienꝫ puta erāt
ſeruus vel habebat occultā infirmitatē. aut
fuit alteri⁹ religionis ꝓfeſſus. aut coniugatus
aut debitor in multis ꝛ hmōi. ꝙ peccauit moꝛ
liter. ꝑcipue ſi ſciebat talē nō poſſe recipi. vel
interrogatus de hijs mendaciū dixit. Et pōt et
debꝫ de monaſterio expelli ſi alit̄ ꝓuideri non
pōt. ¶ Si hēbat votū artioris religionis quia
querē debet prius diſpenſacōꝫ ſi intrare vult
aliā min⁹ ſtrictā dū tamē fuerit obſeruātia in
illa vel pōt ire ad aliā equalē ꝟ maiorē ſine di
ſpēſacōe ꝑpe. De mendicāti tñ ordine vno ad
aliū mendicantē vel de mendicāte ad mona
chalē non pōt ſine diſpenſacōe pape. niſi ſolū
ad carthuſiā. ¶ Si induxit aliquē ad religio
nem p ſymoniā vel p fraudes puta aſſerendo
ibi bñ ſeruari oia. quod tñ non fit vel dicēdo
ſe ad nichil vel modicū obligari. reticendo au
ſteritatē religiōis. quā alter nō intendit ſer
uare ꝛ hmōi ꝙ moꝛtalit̄ peccat. Illos etiā qui
volētes ingredi ad locū religioſoꝝ bñ viuen
tiū auertūt ꝛ trahūt eū ad ſe. ut aquā alteri⁹

ad ſuū molendinū· infamātes alios ꝛ crimiā eis imponētes· ac occupacōnes illoꝝ inutiles aſſerētes ſuas bonas· ꝛ in terciū celū ſe extollentes· ut ſic talem attrahant ad monaſteriū eorum certum eſt non euadere dampnacōnem eternā· niſi acriter penituerint· quia cōn caritatē contra iuſticiā ꝛ cōtra ſacram ſcripturam faciunt ¶ Quo ad votum pauptatis.

Si in religione exñs ſeruauit votū pauptatis· nichil ꝓprium retinēs· vel retinere deliberās quia ſi habuit ꝓprium qñtūcumqꝫ paruū eſt peccauit mortaliter· ꝛ tociens quociens habere ꝓponit· Dicitur autem ꝓprium quod celatur ſupiori ſuo· ut ſi habeat ꝛ teneat pecuniam vel veſtem neſciente prelato ſuo· vel ſi ſciat tamē contra voluntatem et licentiā ipſius· Vel ſi de licentia ꝛ voluntate eius· nō tñ paratus eſt ſibi reddē ꝛ tradē ad peticōez eiꝰ ſ3 recuſat· ꝗ recuſaret ſi poſſet de facto· Et multo peius ſi non ſolū mobilia· ſ3 etiā immobilia ut redditus ꝛ poſſeſſiōes retiēat ſicut ꝓpria· dās ꝛ vendēs ac donās ac diſſipās ꝛ diſpēdēs· ad placitum ſuū Nec p̄latus pōt dare licenciā ſic retinēdi· nec papa in ꝓprio diſpenſare· ex͂ de ſta· mo· cū ad monaſterium· ¶ Si dedit de bonis monaſterij ſiue conuentus· ſine licencia ſuperioris ſui habita vel preſūpta. Idem ſi aliquid recepit vel

tenet eodē modo·quia mōrle ē ꝛ ꝓprietas. ¶ Si
repiens ſe in loco vbi nō viuit̄ in cōi ꝓpter qd
oportꝫ ſibi ꝓuidere de neccāriꝭs·habꝫ aliqua ve
ſtimēta·pecuniā ꝛ hmōi·cū bona licēcia ꝛ bene
placito plati aduētat diligēter·Primo quidē
ꝙ per eū non ſtet quín oīa vellet ponē in cōi ſi
alij vellēt·ꝛ ad hoc opetur qn̄tū poterit.Scdo
ſi hoc nō pōt·ſemp ſit patus oīa ſimpliciť·po
nere ꝛ dimittē in manibꝫ plati.Tercio ut de
hmōi ꝯceſſis nil det ſine licēcia ſupioris gnali
vl' ſpeciali·etiā in elemoſinas niſi extrema ne
ceſſitate.Qrto ut nō theſauriſet·nec ſupflua
teneat·nec delicioſa q̄rat nec multū inqrendo
ſollicitet̄ nec habeat inordinatū appetitū ſeu
affectū in hoc.Et ſic poterit trāſire·ſi tn̄ in alijs
bene ſe hēat·ſecus aūt ſi ſic agendo nō religio
ſe·ſꝫ laycalit̄ viuēt.Sed ꝛ cū pdictis etiā ſi poſ
ſet locū inuenire vbi in cōi viuētur tucius et
melius eēt ſe illic ꝯferre. ¶ Quo ad votū ca

SJ ſeruauit votū caſtitatis·nō ſolum ab oī corpali ope·ꝛ ꝯtactu venēo ſe abſti
nendo·ſꝫ etiā ab oī locucōe turpi·ꝛ amatoria
ꝛ ab oī cogitacōe inmūda·deliberata·ꝛ delcā
cōne moroſa ꝙꝛ in quolibꝫ horū eſt mortale ut
ſup dictū eſt cir̄·c·de ſexto pcepto·ꝛ de nono·
ꝛ eſſet ſacrilegiū qd grauiꝰ eēt.Et ꝙꝛ ad iſta
deueniť p ꝯuerſacōnem ꝛ familiaritatē·ꝛ ideo

requirendū. ¶ Si aūt fuerit monialis habuit domeſticitatē cū aliquo vel ſi fuerit monach9 cū aliq̄. ⁊ ſi repitur hoc eſſe ex̄ cauſā nc̄citatis ꝓhibendū eſt ip̄is. qꝛ alias nō eēnt abſoluē di qꝛ impoſſibile q̄ſi eſt talē non incidē ruinā ut di. 22. hoſpiciū. ⁊ di. 81. p totum. Scandala etiā multa ⁊ oblocucōnes ex hoc ſequūtur in populo ⁊ hmōi et ideo oīno probibendū eſt hmōi acceſſus. ꝯſagneoꝝ tū rar9 eīt acceſſus

Si fecit coñ vo ¶ Quo ad votū obediētie. tum obedientie. qꝛ ſp mōrle ē. Et nō ꝙ nō ſp qū aliq̄d agit. qd̉ eſt coñ regulā ſuā ł qū trāſgredit̄ regulā vel ꝯſtitucōes ſuas. Sꝫ etiā qū facit coñ p̄cepta ꝯtēta ī regula. vel ꝯſtitucōibꝫ ſupiorū ſuoꝝ. vel qū trāſgredit̄ in aliquo ex cōtemptu qūtumcūqꝫ etiā paruo. Qū ergo p̄lat9 vel p̄lata iniūgit aliq̄d p̄cipiēdo ſub tali mō loquēdi viꝫ. p̄cipio vel mādo tibi in virtute obediētie vel ſpūs ſcī. ut facias hoc. vel omittas illud. vł ſb̓ pena ex̄cacōis ⁊ hmōi. Illud dꝛ p̄ceptū cui9 trāſgreſſio ſemp eſt mortale. Idē eſt qūdocūqꝫ p̄lat9 aliq̄d ſubdito p̄cipet. nō tū ſb̓ hijs v̂bis declaraēt ſibi tū. ꝙ itendēt illū obligari. hmōi p̄cepto ⁊ ſb̓ pccō mōrli tenēt ſb̓dit9. ñ p̄cipet ſibi aliq̄d illicitū vel ꝙ eēt cōtra regulam ⁊ conſtitutiones. Similit̄ qūdo in regula vel conſtitucōe eſt aliquid p̄ceptorie mandatū. vel ſub

pena excõis vel ſb pena carceris vel ſub peã
g̃uioris culpe vel ſimili locutione ꝯiter cenſet
obligari ad hoc ſub mor̃li. Alias aũt faciendo
con̄ cẽmonias ut frangẽdo ſilentiũ. tarde veni
endo ad chorũ ⁊ hmõi veniale niſi facẽt in con
temptũ qꝛ tũc mor̃le eẽt. Et ideo caue ne aſſue
ſcas alicui tñſgreſſioni qꝛ cõſuetudo q̃uis ipa
nõ ſit ꝯtemptus. tamẽ ꝯtemptus inductiua.

Si nõ dixit horas ¶ Quo ad diuinũ officiũ.
canonicas aut officiũ beate virginis. aut defũ
ctorũ. Nam religioſus etiã ſi nõ habeat ordiẽ
ſacrũ. tenet̃ ex p̄cepto ad officiũ p̄cipue tñ ſi
eſt ꝓfeſſus. vnde obmittendo aliquã horã pec
cat mor̃liter. Si tñ obmittit ex negligẽtia. Nõ
aũt tenet̃ ex precepto ad iſtud vel illud q̃uis
nõ debeat etiã ad placitũ ſuũ mutare officiũ.
ſꝫ debet dicẽ ſcḋm ꝯſuetudinẽ ordinis ſui. ¶ Itẽ
Si tardauit ad dicendũ vel ſi nõ cum alijs in
eccĩa fuit. Si ſompnolent̃ vel ibi dormiẽdo et
recupet illud in quo dormiuit. vel aliud dicat
loco eius. ſi aũt ꝓ maiori pte dormiuit. totum
itẽtur. vel Si ibi incõpoſitus fuit et oculis va
gis. Si riſit vel ridẽ fecit aliquẽ vel aliã leuita
tem opatus eſt. vel Si locutꝰ eſt ſine necẽitate
Si mẽte diſtractus p̄cipue qñ aduertẽ debuit
Si male legit vel cãtauit vel non inclinauit cũ
debebat ex negligẽtia. In quolibꝫ horũ ⁊ ſi eſt

veniale cõiter tamẽ pccm eſt. ¶ Si elegit prelatũ per ſymoniã. vel etiã ſi non ſymoniace tñ ſcient indignũ. ¶ Si nõ illum quem iudicauit meliorẽ ad illud officiũ ſed aliũ rõne amicicie vel alia intencõne mũdana elegit. quia mõrle eſt. ¶ Si accuſauit calũpnioſe p̃latũ vel ſociũ de aliquo criminali. vel teſtificatus eſt contra aliquem iniuſte vel alias infamauit prelatũ vel ſubditũ dicẽdo crimĩalia de eo. etiã ſi eẽnt vẽa cũ dicẽt itencõe infamãdi peccaret mõrlit. ¶ Si ſecreta ſui ordĩs reuelauit ſine cã iuſta ⁊ rõnabili. Et quõ q̃s teneat ad reſtitucõ3 fame h̃es .ſ̃. m. i. pte. ¶ Si in viſitacõne p̃latorum nõ reuelauit dicẽda. que. ſ. ſũt contra honeſtatẽ religionis de p̃latis et de ſocijs. Et p̃cipue qñ ſic cõiter ſeruat. qꝛ ſit preceptũ a viſitatore ut frẽs dicãt que ſũt dicẽda ⁊ que indigẽt correpcõe qꝛ tũc obmittẽ aduertẽter ea que dicẽda ſunt eſt mõrle. Deb3 tñ iſtud intelligi ſeruato ordine fratñe correpcõis. vñ oĩno occulta a quib3 põt p̃ſumi emendacõ. dici nõ debẽt. Vbi autẽ nõ ſperat emendacõ. ſ3 p̃ſumit recidiuacõ vel aliud magnũ ſcandalũ dici deb3 non tñ accuſando ſi ꝓbari ſufficiẽter nõ põt. qꝛ tũc g̃uiter peccaret. Sed ſimplicit denũciando prelato ut pr̃i ſi tamen ſperatur qꝛ ꝓuidebitur. ¶ Si fecit vel cooperatus eſt aliquam conſpirationem

coīi p̄latos vel inuenit. aut ſectatus eſt pꝛ̄tiali
tates in monaſterio aut ꝯuent[illegible] aut ſectas ⁊
diuiſiones qꝛ moꝛ̄le eſt ⁊ crimē mūdanorum
pūerſoꝝ ymo demonioꝝ potius q̄ꝛ religioſoꝝ
¶ Item ſm̄ Ray. Interogandi ſūt de. xij. abuſi
omibꝫ clauſtri. q̄ ſm̄ hug. iſte ſūt. Prelatus ne
gligēs. Diſcipulꝰ inobediens. Juuenis ocioſus
Senex obſtīatus. Monachꝰ curial'. Religioſus
cauſidicꝰ. Habitꝰ p̄cioſus. Cibus exquiſitus.
Rumor ī clauſtro. Lis ī capittulo. diſſolucō̄ in
choro. Irreuērentia cirē altaīa. In hijs qn̄qꝫ eſt
moꝛ̄le ⁊ qn̄qꝫ veniale ſcd̄m q̄ntitatē ⁊ qualita
tem defectus ⁊ intencō̄eꝫ. Magna abuſio etiā̄
eſt religioſū iurare in cōi ſermone. etiā̄ ſi veri
tatē dicat. q̄ntomagis maledicē ⁊ blaſphema
re. etiā̄ ſi ex leuitate. ¶ Item interogandū etiā̄
p̄cipue eſt de cerimonialibꝫ principalibꝫ ut de
eſu carniū ex̄ infirmitatē. de lineis nō vtēdis
ad carnē. de lectis non plumis. de ieiunijs re
gule. ⁊ ꝯſtitucō̄ibꝫ. de obſeruacō̄ne ſilencij. in
certis locis et horis. ad que oīa obligant' mo
nachi et monache. p̄cipue ordinis bn̄dicti. ex̄
de ſta. mo. ¶ Cū ad monaſteriū. Et etiā̄ plures
religioſi alioꝝ ordinū ex cōſtitucō̄ibꝫ ſuis. Et
licꝫ p̄latus poſſit in hijs diſpenſare. qd̄ poteſt
ſm̄ Ber. qn̄ ſit cauſa rōnabili et vrgēte neccita
te. alias eni pcc̄m eēt diſpenſāti et diſpenſato

plus aut min⁹ ſcdm trāſgreſſiones. ¶ Si obe
diēdo male ſe habuit. viz qꝛ obediuit in malo
in dicendo mendaciū. vel ex negligētia dimi
ſit cōe mandatū. vel tardus fuit ad obediend
vel nō affectuoſe ſed queruloſe ꝛ diſſolute nō
cum maturitate obediuit. ¶ Si irreuerēs erga
maiores fuit egre ſuſtinendo rephenſiones et
cū indignacōne. ɔiter eſt pccm veniale. niſi ex
ceſſus magnus fuit. ¶ De exercitio.

SI vacauit ocio qd eſt ſentina oim viciorꝫ ꝛ
qſitum. ¶ Si inutilr tempus expendit in faci
endo ea que ſūt nullius vtilitatis. ¶ Si fecit ex
citia mūdanorꝫ. ut faciēdo burſas veſtes ope
polimito more ſeculariū. ut rechamatioēs. vel
linea reticulata ꝛ hmōi vel cōfectiones multū
precioſas vel alia glorioſa quia magnū pccm
eſt ꝛ abuſio. ꝛ occaſio multorꝫ malorꝫ. Et ideo
phibendū eſt hoc pcipue monialibꝫ modernis
que ut freqūtter in hoc offendunt. ¶ De cō
uerſacōe cū aliīs.

SI nimis fuit leuis vel inducens alios ad leuitatē ꝛ riſum verbis
vel geſtibus. vel ſolaciīs. que licet aliqū ſine
pccō fieri poſſunt. ad recreacōem. vel ſubleuā
dum ſe vel aliū ab accidia. Raro tamē hmōi
decēt religioſos. ꝛ ɔiter eſt peccatum veniale.
¶ Si murmurauit circa victum et veſtitum.
¶ Si impacienter tulit mores graues aliorum

¶ Si ſe grauē alijs reddidit. ¶ Si ſingularita
tem q̄ſiuit in cibo veſtitu ꝛ dormitu. ꝛ alijs. vn̄
freq̄nter oritur in ip̄o ſupbia. ꝛ i alijs murmu
racō ꝛ indingnacō. ¶ Si frēm delinquentē fra
terne nō amonuit vel defect⁹ alioꝝ non ſigni
ficat p̄lato ad remediandū. ſeruato fraterne
correpcōis ordine. Jn quolibꝫ horū pccm̄ eſt
cōiter veiale. ¶ De execucōe officij ſibi cōmiſſi.

SJ murmurauit cōtra ſibi cōmittentē officiū ali
qd tanq̄ indiſcretū. ¶ Si impaciens ſe huit
dure loq̄ndo cū quibꝫ ſe habuit intromittere
¶ Si non diligēter tractauit res monaſterij.
¶ Si nimis tenax vel nimis ꝓdigus fuit in dā
do vel acceptoꝛ pſonarū. ſine cauſa rōnabili
magis dans vni q̄ alteri de rebꝫ cōibus. ¶ Si
dedit quibꝫ nō potuit qꝛ non habuit licentiā.
¶ Si pmiſit res perire ex negligētia. vel nimis
ſollicit⁹ fuit ꝓpter hoc. parū vacādo ſibi ꝓpt
multiplicacōem tpaliū. qd viciū multū hodie
regnat.

¶ De ſtudio.

SJ nō fuit diligens ad diſcendū ea. ad que
tenet̄ ſcḋm regulā. ꝛ cōſtitucōes. qꝛ peccat ꝛ trā
ſgrediēs ex ignorātia nō excuſat. ¶ Si ſacer
dos eſt debꝫ querē ꝛ ſcire q̄ debita ſunt ad cele
brandū ꝛ miniſtrandū. Si cōfeſſoꝛ eſt. q̄ ptinēt
ad illud officiū. et ſic de alijs. Et ſi i hijs eſt ne
gligēs p̄cipue cū pōt grauit̄ peccat. Debꝫ etiā

frequēter legē doctores exponentes ſcripturā ⁊ alios libros deuotos ⁊ vtiles·vn̄ inſtruatur ⁊ ↄfortetur ad bonū·Non enim leget curioſa et inutilia·ut doctrinas gentiliū vel fictioēs poetarū et hmōi que retrahūt a magis neccārijs quia pcc̄m eſt curioſitatis·¶ Item q̄ vocant ad dirigēdas moīales in electōib; et alijs n̄ ab hijs p que poſſit int̄ eas oriri diſcordia ſe abſtineāt ſunt excati. ¶ De orone·

SI nō orauit vltra dīnū officiū priuatim·pro ſe ⁊ pro alijs conſagneis et bn̄factorib; et pcipue ſibi recōmendatis viuis ⁊ defunctis·ſollicite vt debuit·¶ Si nō freqn̄tauit ↄfeſſionē·ↄionē ſm̄ morē regule ſue·Item moachis nigris pceptū eſt q hoc faciant ſemel in menſe ex de ſta·mo·ne in agro in Cle·¶ Si non vacauit meditacōni que pmaxime deuotionē inducit ¶ Si fuit tepidus in dilectōne dei ⁊ pximi nō ardent affectās honorē dei ⁊ ſalutē aiarū ut decet·¶ Si ingratus fuit ad recognoſcendum et recogitandū bn̄ficia dei et recōpenſandū deuote ei ſeruiendo·¶ Si non pparauit ſe ad dīna ut debuit·hec ſunt in quibus cotidie offendit et ex hoc impeditur profectus. ¶ Quo ad

SI nimis carnalit dilexit cō // conſagneos ſagneos nimis affectans eoꝝ pſperitatem vel gaudēs de ea·aut ſi nimiū cōtriſtatur de eoꝝ

aduerſitate·vel ſi nimis eos viſitauit l' querit
et gaudet nimiū viſitari ab eis. ¶ Si de ſecula
rib; cū eis loquitur que nō expediūt ul' etiā cū
alijs de guerris et factis principū ſecularium et
frequenter hmōi interogat vel libent' aduertit
ad hec·vel ſi pro cōſagneis ſuis procurat bñficia
ecclaſtica l' tpalia et precipue ad hoc nō aptis
qr poſſet eſſe mortale· ¶ De alijs vicijs cōibus
ut Ira Inuidia Supbia et hmōi·vide ſ' in·i·et
·ij·pte· ¶ De hijs que ptinēt ad regulā ſuaz
vltra premiſſa·ipē ſibi prouideat· Si viz penas
l' pnias ſibi taxatas vel iniūctas a regula·et cō
ſtitucōib; vel platis nō fecit ex negligentia·qr
peccauit. Si aūt nullo mō eſſet paratus facere
que platus pcipet vel in regula aut cōſtitucōe
ſibi mādata eēnt mortaliter peccaret. Si aūt nō
intendit pficere in vita ſpūali·attñ ſeruat ſer
uanda·lcz inuitus facit·male cōtent9 qr ē in re
ligione ypocrita eſt et in ſtatu dānacōnis.

¶ Sequūtur excacōnes religioſoꝝ. R1

Religioſi qui inducūt aliquē ad vouen
dum·vel fide interpoſita ſeu alias pmit
tendū·ut ſepulturas apud ſuas ecci
as eligāt·vel electas non mutēt·excati ſunt·
excacōe ipali. ¶ Religioſi q̄ clericis vel laycis
ſacramentū eucharistie· l' vnctiōis extreme
miniſtrare vel mrimoniū ſolemnizare· abſq;

licencia ſacerdotis parrochialis ſpeciali. vel ali quē excatū a canone. pterq̄ in caſibꝫ a iure ex preſſis vel p puilegiū cōceſſis. vel a ſentēcijs p ſtatuta ſinodalia vel puincialia pmulgatis. vel quenq̄ a pena ⁊ culpa abſoluē preſūpſerit ſunt excati excacōne ſpali. ¶ Religioſi pfeſſi qui vadūt ad ſtudia lrārum quecūqꝫ. niſi ha buerint licentiā a platis cū oſilio maioris ptis cōuentus. ſūt excati. ex̄ ne cle. vel mo. ſe. ſe ne immiſ. vt piculoſa. li. vi. ¶ Religioſi q̄ vadūt in ſcolis ad audiendū leges vel phiſicā poſt duos menſes ſi nō dimittūt ſunt excati. ¶ Re ligioſi q̄ apoſtatāt ſunt excati. Et dicūtur apo ſtatare qñ dimiſſa religione ⁊ habitu nō intē dunt reuerti. ¶ Religioſi qui temē habitū ſue religiōis dimttūt q̄uis non ſint apoſtate ex hoc ſūt excati. ut in pdicto. c. ut piculoſa li. vi. ¶ Religioſi etiā cuiuſcūqꝫ ordis. cū viderit vel ſciuerit cathedralē ſeu matricē eccia̅ʒ loci ſua re interdictū qd cūqꝫ poſitū auctoritate ſedis aplice l' ordinarioꝝ dn̄t ⁊ ipi obſeruaē nō ob ſtātibꝫ q̄buſcūqꝫ appellacōibꝫ. ātea etiā ad ean dē ſedē vel alias. ā etiā alijs inſiectōibꝫ ⁊ obiec tiōibꝫ. alioqñ ſunt excati ex̄ de ſen. ex̄. Ex fre quentibus in Cle. ¶ Religioſi qui aliqua di cunt ut audientes a decimaꝝ ecc̄ijs debitarū ſolucōne retrahāt in ſermoibus ſuis vel alibi

ſūt e͞xcati· ex̄ de pe·Cupieñ· in Cle·¶ Religio
ſi qui ſcient̄ poſtpoſuerūt ꝯfitentib; ſibi ꝯſciaȝ
facē de ſoluendis decimis·ſunt ſuſpenſi ab offi
cio cōfeſſiōis tam diu donec ꝯfeſſis eiſdē·ſi cō
mode poterūt·faciāt ꝯſciam·q̄ ſi in dicta ſuſpē
ſione nō purgata cōſciā ꝯfiteant̄ ſunt e͞xcati
ex̄ de pe·Cupiētes·in Cle·¶ Monachi ⁊ cano
nici regulares nō hñtes aliquā āminiſtracōȝ
ſi cōferūt ſe ad curias pñcipū·ſine licētia p̄la
torum ſuorū ut inferāt damnū p̄latis ſuis vel
monaſterijs ſūt e͞xcati ut in Cle·ne in agro·
de ſta·mo·⁊ ca·re· Religioſi mendicātes q̄
accipiūt noua loca ad hitandū vel antiq̄ eoꝝ
loca alienāt vel pmutāt abſq; licētia ppē·ſunt
e͞xcati ut ex̄ de pe·Cupiētes·in Cle·¶ Qui in
trāt monaſteria monialiū ordinis p̄dicatoꝝ
ſiue frēs ipi·ſiue alij quicūq; mares·niſi in ca
ſib; ꝯceſſis in ꝯſtitucōib; earū·ſunt e͞xcati nec
pñt abſolui niſi a ppa vel a mgr̄o ordinis vel
aliquo alio q̄ ſup hoc hēat auctoritatē ſpecialē
Et q̄ vel que hec admittūt etiā vident̄ e͞xcati
vel e͞xcate·q̄ pticipāt in crimine·Similit̄ q̄ in
grediuntur monaſteria monialiū ordinis mi
norū in caſu nō ꝯceſſo ſūt e͞xcati e͞xcacōe ppali
p e͞xuagañ·Qui vero ingrediūtur alia mona
ſteria monialiū non ſūt ipſo facto e͞xcati de iu
re·ſed e͞xcandi·In multis tamē locis propter

cōſtitucōem ſynodelē etiā ſunt excōicati. De hijs ig̃ etiā q̄re. Et de hijs etiā excōicatis plene hēs in .x. pte ſūme. t. i. ¶ Cir̄ p̄latos in ꝯi. x6

PRelati introgandi ſūt in ꝯi p̄mo. Si legittime aſſecutus eſt dignitatē ſeu prelacōnem. an viꝫ aliq̄ irregularitate vel ſnīa fuerit irretitus cū fuit aſſumptus ad prelaturā in q̄ non fuit ſecū diſpenſatū. vel de qua non fuit abſolutus. ut viꝫ ſi fuit bigamꝰ. ſi cōpatus eſt in cā ſāgnis. Si eſt illegitimꝰ ſi excōicatus. ſi ſuſpenſus. aut notorius ꝯcubinarius nā qui in quolibꝫ horū ſe noſcit. ꝛ placōem in eis vel aliquo illoꝝ accipit. eā furtiue tenet ꝛ eſt in ꝯtinuo mōrli. ¶ Itē nō ꝙ illegitimꝰ ad dig̃tatē vel bn̄ficiū curatū ꝉ p̄oratū in religioē q̄ p electōem creatur. ſine diſpēſacōne ꝑꝑe promoueri non pōt. ex p̃uilegio tn̄ mg̃ri ordinis in cā hac pōt diſpēſari ad p̄laturas in ordine p̄dicatoꝝ de hoc hēs in. x. pte ſūme. t. i. ¶ Si rite abſqꝫ vicio ſymoniaco fuit electus cōfirmatus ꝛ ordiātus. ¶ Si interpoſuit p̄ces ꝓ ſe vel ꝓ curauit ꝙ aliꝰ ꝓ eo porrigēt. qꝛ ſymonia fuit. Et ſi ibi fuit ſymonia pactōis indigꝫ diſpēſacōne ꝑꝑe. ꝛ anq̄ꝫ diſpenſet furtiue tenet dig̃tatē de hoc hēs in. 2. pte ſūme. t. i. c. i. ¶ Itē de oībꝫ hijs q̄ hēs. s̄. in. c. de bn̄ficiatis ꝛ in. c. de clericis in ꝯi potes hic introgare ꝓut videbit̄ expedieñ

ſi eſt p̄latus ſecularium clericoꝝ. Si vero p̄latus
religioſoꝝ interroga de hijs q̄ ſunt in .c. p̄cedēti
⁊ de hijs que ſequūtur. ¶ Si aliqđ pccm ma
nifeſtū ſimulauit in ſubditis ⁊ non correxit.
aut ſi nō maīfeſta q̄ ad eius noticiā aliq̄liter
puenerint vlteri⁹ nō inq̄ſiuit. qꝛ ſi mere ex ne
gligētia omittēt puto mortale quo ad crimi
nalia. Secus ſi ex aliq̄ rōne hoc omittit utpu
ta ad euitāda maiora ſcandala. ¶ Si ī caplo
equus iudex nō fuit. ¶ Si rerū monaſterij di
lapidator fuit. ¶ Si ſuperioribꝫ non obediuit.
¶ Si cauſas ſibi a ſuis ſupioribꝫ cōmiſſas nō
ſcdm ꝯſiliū peritoꝝ determinauit ſed ſcdm acce
ptacōez pſone. In oibus ſupdictis eſt pccm
mōrle vel veniale ſcdm qualitatē exceſſus et
maliciā ac negligentiā. ¶ Si indignos ⁊ non
ydoneos in officijs poſuit maxime ad curam
aiarū qꝛ male vidꝫ excuſari a mōrli p̄cipue ſi
eos quos ſcit malos ⁊ in mōrli pſeuerare poit
ad curā aiarū cū poſſit repellē nec credo qꝛ ex
cuſet paucitas. qꝛ alij nō inueniūtur. etiā ſi il
le quē ſic poſuit ſit multū induſtrioſus. et bn̄
ſciat officiare eccīaꝫ in exterioribꝫ. Idē cū talē
ſuſtinet quē ipſe tn̄ non poſuit licꝫ iuridice eū
remouē pōt. ¶ Si poſuit in audientiā ꝯfeſſio
nū nōbiliter ignorantes ⁊ ineptos vel criminō
ſos qꝛ mōrliter peccat p illā regulā. Qui cauſā

dammi dat. dampnū dediſſe vidꝛ. Idem ſi tales
toleret cum poſſet eos remouē niſi forte a ſu
perioribꝫ ſuis ſint ad hoc poſiti. Sed quā curam
de ipſis habebit cum ad ſui damnacōnem exer
ceant tale officiū audiendū eſt. Quō autem
videatur ineptus vel nōbilit ignorans habes
in. 3. pte Sūme. ¶ Si fuit nimis curioſus ꝛ pō
poſus i edificijs ecc̄ie ꝛ monaſterijs ꝛ ornamētis
ꝛ hmōi quod ē contra ſcm̄ Iherō. ꝛ Ambro. xij
q. ij. c. Aurū ꝛ. c. Gloria epi verꝫ. Et tamē a mo
dernis fiūt multe ſupfluitates et curioſitates
et pallacea contra exempla ſcōꝛum oim. Et de
hijs amittit̄ multū de tempore. ꝛ deuocōne ita
ut ꝯpletis edificijs exhauſti videt̄. ois ſpūs
et deuocio. ꝛ paupes in terra moriūtur fame.
quos ipi religioſi de ſupfluis eoꝝ tenent̄ ſuſtē
tare. xxij. q. i. ¶ Si fuit nimis ſollicitus cī̄ tpa
lia. ex hoc min⁹ debito vacās ſpūalibꝫ in ſe et
in ſubditis ꝛ lectioni. orōni. meditacōni ꝛ am
monicōni. vtiqꝫ peccatū eſt plus et min⁹ ſm
quantitatē exceſſus. pncipalis enim intentio
ſeu cura debet eſſe. de ſpūalibus. ¶ Si nimis
per curias diſcurrit in litigando cum ſcanda
lo hominū. cum poſſit per alium modū magis
pacificum ſua repetē. etiam ſi non tantū per
hoc recuperare deberet. ¶ Si iura et priuilegia
ſue eccleſie non ſeruauit ꝛ defendit ut debuit

¶ Si in diſpenſando indiſcrete ſe habuit. vel q̄ꝛ nimis de facili ⁊ ſine cā rōnabili diſpēſauit de ieiunijs. de eſu carniū. de retinēdis rebus ad vſū. In penitēcijs taxatis ſcdm regulā ⁊ cōſtitucōes ⁊ hmōi. qꝛ peccauit. inducēdo relaxacōnem. ⁊ religioīs rigorē eneruādo. Vnde btūs Bñdictus in regula ſua dicit. q̄ de oī diſpēſacōne hab; reddē rōnem. Vel etiā ſi fuit nimis durus in diſpēſando cū debuit. p̄cipue cū debilib; ⁊ infirmis ⁊ hmōi nō prouidēs eis. Si nō fuit bonus exēplaris. in inceſſu moderato. in hitu nō p̄cioſo. in modeſtia geſtus. in locucione rara ⁊ graui ⁊ fructuoſa. cauēs diſcordias nutriens pacē. oēs paciēter audiēs ⁊ tollerās. ſingularitates vitās. oīa ſeqn̄s cū pōt nemini bland9. affabilis cūctis. ſuſurracōnes detractioēs. irriſiones. cōfabulacōnes. maledictiones. cōtentioēs. in ſe ⁊ ſuis eliminās. in oībus circūſpect9. nō delectās in p̄ſidentia. ſed timens de negligētia. cū de ſingulis ſibi ōmiſſis hēat reddē rōnem. Ita alioꝝ curā hn̄s ut ſui nō obliuiſcat̄ ut doc; greḡ. in paſtorali. Nam ſic tenet̄ quilib; p̄latus eſſe. ⁊ ita ſe hr̄e. ¶ Si in corrigendo fuit nimis remiſſus. vel nimis rigid9 qꝛ vtrūq; cauendū eſt. ſicut dic̄ greḡ. in moralib; et ut hētur di. xlv. diſciplina. Nam facilitas venie incentiuū prebet delinquendi

Ambro·13·q·8· Eſt iniuſta·Et aſperitas nimia in increpacone·nec correpcoem recipit nec ſalutē·Leo·di·81·cū btūs·Precipue circa ſeniores debz platus in corrigendo huānus eſſe·a ſic ſe hēe ut dr in·c·ſeniores·i·q·7·ſcdm greḡ·niſi eēnt habituati in malo·quia tūc duri9 corripi debēt ſm eund vbi ſup·¶ Si diſtricta fecit precepta a quibz multum debz cauē niſi ſit res ardua·Et ſi cogēt per pceptū vel ſnīam ad aliqd faciendū vel dicendū in quo nō eſſet ei ſubditus aſtrictus vel nō debēt ei obedire nec in releuādo ei pccm oino eſſet mōrle ei·In inquiſicōne etiā criminū in recepcōne accuſacōis vel denūciacōis vel in prolacōe ſnīe excōicacōis a hmōi nō ſit pceps·nec pcedat·p ſuſpicōes·ſz p probacōes·et p modos iuridicos·alias eni incurrēt graue pccm·a aliqñ ſentēcias·de hoc hēs in Sūma·¶ Si recepit prelatus in ordine mendicantiū aliquē ad pfeſſionē añ ānū ople tū pbacōis ſeu nouiciat9 eſt ſuſpenſus a receptione cuiuſcūq ad pfeſſionē·a debz puniri peā que ſolz infligi·p grauioribz culpis·vñ a mortalit peccat·ex·de reg·a trā·ad rel·Non ſolū li·vi·¶ Si nō induxit qñtum potuit verbo a exēplo·ſubditos ſuos ad obſeruandū omēs cerimonias ſui orddinis·¶ Si malas cōſuetudines ſeu corruptelas contra regulā a decentiā religi

oīs quas inuenit iā inductas·nō abſtulit qn̄
tū potuit ut vicium ꝓprietatis·diſcurſū fratrū
ad placitū familiaritatē cū mulieribꝫ vel viris
ſi eſt monacha·tollacōnem rerū amicis ꝯſag
neis·ſine licētia ꝛ rōabili cauſa·eſū carniū ſine
cauſa rōnabili·qd ē vniuerſale omi monacho
de cōſe di·v·mō. Et ſimilia que ſūt pcipue con
ceſſa vota religionis·nullo mō debꝫ pmittē
nec etiā pcep cōem aut etiā recep cōem ſymōia
cā monialiū ſicut hodie fit q̄ſi vbiqꝫ·ꝙ ſi talia
non pōt remouē·nec eſt ſpes in futurū·dimit
tat curā exēplo beati Bn̄dicti·ut·A·q·i·ibi·ne
quietē ſuā amittat ꝛ tandē cū eis damnacōeꝫ
incurrat. Quicūqꝫ ſit ille abbas ul' abbatiſſa
prior vl' prioriſſa vel alias quocūqꝫ noīe cenſe
atur·nec ſufficit ꝙ platus corrigat vicia·que
contigerit ipſum noſſe·ſꝫ diligent agnoſcere
vultū pecoris ſui cōſiderādo vias eius. Caueat
auteꝫ ne crimiā delata ſibi in foro conſcīe vel in
ſecreto iudicet i foro ꝯtentioſo ſeu in capitulo
Ibi ei tantū manifeſta corrigenda ſunt. Si
habꝫ ſub cura monaſteria monialiū inquiren
dū eſt ut infra in·c·ſequenti de hmōi.

Circa Epōs ꝛ alios ſupiores· XA

Episcopi ꝛ aliȷ̄ ſupiores plati·ſic pn̄t int
rogari. Si videlicꝫ nō ſit talis līature
ꝛ ſcīe ꝙ p ſe explicare ſciat que debꝫ ꝛ

ad qđ tenetur cum ipē hēat alios ſup hmōi in formare ⁊ dirigē. Nam ſi bonus ab oībꝫ cōiter reputatͬ et ſufficiens. nō eſt necārīū niſi ipſū audiē. ⁊ ſi de aliquo negocio nō intelligit. pōt cōfeſſor eū qūtum poterit informare. Et ſi tale q̄d eſt in quo variantͬ opiniones. vl̄ de quo non pōt dari lata ſnīa. relinquendū eſt ſue cō ſcientie. Idē dicendū eſt cirͨ alios clericos. reli gioſos. p̄latos ⁊ laicos pitos ⁊ timoratos. qui ſciūt ſufficientͬ dicē et diſcernē facta ſua. Si ve ro hmōi Epus vel alius ſupior. nō ſit talis. ſed indiget adiutorio interogātis. inqūtum cleric9 eſt. tūc inquiri pōt ꝓut expedire vid̄r. de hijs que hēs ſup̄. c. circa clericos in oī ut de offitio dīno. celebracōne ⁊ miniſtracōne ſacramētorū ⁊ de mō ⁊ hmōi. Si vero aſſumpt9 eſt ex religi one ad Epatū. Interoga de hijs que hēs in. c. cirͨ religioſos quo ad multa. Nā q̄uis aſſum ptus ſit ex monaſterio tñ adhuc tenetͬ ſerua re ordinē ſuū. ſ. in hijs q̄ non patiūtur officiū paſtoris ut ſilentiū. ſolitudo. vigilie. et hmōi In qūtum vero fuerit bñficiat9 ſeu curatus et p̄latus interoga de hijs que hēs ſup̄ in. c. circa bñficiatos. Et ſi recepit dignitatē ſeu Epatum habens aliquam irregularitatē. vel ſententiā aut ſymoniace. vel per intruſionem ſibi acqui ſiuit prelaturam. dic ut in. c. preceden̄. in pñ.

Exinde de hys que ſequũtur q̄ ſunt ſpecialia
officio paſtorali interoga. ¶Si viz. ↄtulit ordi
nes ſacros indebite. qđ eſt vnũ in quo maxie̅
offendũt. ¶Si p ſymonia̅ cõtulit ſed occulte
q2 mo̅rliter peccauit nõ tñ ipſe eſt ſuſpenſus
ex hoc quo ad alios. Sed ſi notoria ē ſymonia
ſuſpenſus eſt quo ad alios. Si aũt in vtroq3
caſu. ordinatus ab eo eſt ſuſpenſus ꝗ indiget
diſpẽſacõe. ¶Si ↄtulit ſcient̃ ordines non ha
bentib3 legitima̅ etatē q2 mo̅rle eſt nec pcteſt
Epus ſup etate diſpẽſare. ¶Si cõtulit ordiēs
p ſaltũ ſcient̃. vel duos ſacros ſimul vel. iiij.
minores cũ ſubdiacōãtu q2 mo̅rle eſt. ¶Si cõ
tulit ordines ſacros ex̃ tpa ordinationũ quia
mo̅rle eſt niſi ex diſpẽſacõe ꝓ̄pe hoc fieret alias
eni ordinatus eēt ſuſpenſus. miõres tñ ordiēs
diebus feſtiuis cõferre põt. ¶Si in ordinacõe
dimiſit aliqđ faciendũ. q2 ſi ob mittēt aliquid
de ſƀalibus ex quib3 imp̃mit̃ caracter. oportēt
totũ iterare in alia ſolemnitate q̄tuor tpm. Si
vero nõ eſt ſƀale ſ3 de ſimplici ſolennitate nõ
deb3 iterari. ſ3 ſupplere tantũ omiſſum. ī ordina
cõe prima futura. nec prius añ illa3 ſuppletio
nem deb3 ille ſic ordinatus exͨcere officiũ ordīs
quia alias peccaret. Epũs aũt in hmõi pccãt
mortalit̃. ſi ex certa ſcĩa vel craſſa ignorantia
hoc accidat. Idē vid3 ſi ex notabili negligētia

¶ Si ordinauit aliquē qui nō fuerit ſue dioc̄.
vel aliquē religioſū aut aliū bñficiatū in ǎquo
collegio ſine licēcia ſui ſupioris ſcienť. qꝫ mor
tale eſt. ⁊ eſt ſuſpenſus a collacōne ordinū per
ānū. ¶ Si nō fecit fieri exaīacōem de ordinan
dis debitā viꝫ de etate. ſcia. moribꝫ ⁊ hmōi ſm
iura. quia peccauit mōꝛliter. Jdē ſi fecit fieri ex
aīacōem p ineptos ad hmōi. Jdē ſi p tales fe
cit fieri exaīacōꝫ. quos eſtimauit ꝓpter eoꝝ
malā conſciam admittē indignos. ſi tamē ad
eū ſpectat ꝓuidē de talibꝫ. ¶ Si ſcienť admit
tit indignū quē repellē pōt ut cōcubinariū et
illr̄atum ⁊ hmōi. ¶ Si nō cōtulit ſacramentū
cōfirmationis qñ debuit. Soli enī Epi poſſunt
cōferre. ⁊ omi āno ſemel delēt cōferre et ex̄ il
lud tpus ſolitū. omī tpe āni. ⁊ oī hora. moritu
ris pōt cocedē. ne ſine hoc decedāt q̄uis ſine
hoc ſaluarētur. Cōmittendo ergo magnā ne
gligētia in hoc. ut poſt multos ānos ſel' cōfer
re. credo eē mōꝛle. ¶ Si nō dedit ſm debitam
materiā ⁊ formā ⁊ locū qđ cūqꝫ ſacramentū qꝫ
mōꝛle. qꝫ aūt ieiun⁹ ꝯferat ſacramētū ꝯfirma
cōis nō ē neccāriū. tñ decēs ⁊ de iure. ¶ Si bis ſci
enť aliquē ꝯfirmaret. qꝫ peccaret mōꝛliter. vñ
i hoc dꝫ eē caut⁹ ne iteret ⁊ etiā aduertē ne ali
q̄s nō criſmatus teneat criſmandū aut etiam
ne cōſagneus teneat cōſagneū. ¶ Si in cena

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dn̄i nou ɔſecrauit cū potuit criſma ⁊ oleū ſcm̄ ut debuit · qꝛ īnouāda ſunt talia. Et ſi nō ſer uauit debitā materiā · formā · ⁊ ritū ecc̄ie · quia mo̅ꝛle eſt. ¶ Si ɔſecracōes ecc̄iarū vl̄ altariū vel calicū · vl̄ patenarū · vel bn̄dictioēs veſtiū ſacrarū nō fecit ut debuit · ſcd̓m formā et ritū ecc̄ie vl̄ ſi aliqd̓ horū per ſymoniā conſecrauit Idē de bn̄dictione abbatū ⁊ abbatiſſarū. Idē de recōciliacōe ecc̄iarū vl̄ cimiterioꝝ qꝛ mo̅ꝛli ter peccauit. Moialē aūt quā nouit corruptā nō de facili debꝫ eā ɔſecrare in virginē · nec tn̄ debꝫ manifeſtare ſi eſt occultū · ſ; mutare nom̄ virginis in caſtā ſi nō perpēdit. ¶ Si contulit bn̄ficia p ſymoniā qꝛ mo̅ꝛle eſt. Et ſi notoria ē ſuſpenſus eſt quo ad ſe ⁊ alios · ſi vero occulta ſuſpenſus eſt quo ad ſe nō quo ad alios. ¶ Si ɔtulit ſcien[…] bn̄ficia indignis ſiue ſimplicia ſi ue curata qꝛ mortale eſt. Idē ſi acceptauit pre ſentatū a pro̅nis ineptū. Idem ſi ɔfirmauit in dignū. ¶ Si ɔtulit vni plura beneficia in caū nō ɔceſſo · aut p̄bendas · aut dig̃tates vel ſi cō ſag̃neis minus aptis ɔtulit · rōe cōſag̃nitatis poſtponēdo aptiores qꝛ mortale eſt. ¶ Si ad miſit ad bn̄ficia habētia curā aīarū · ſeu ip̄a cō tulit nō habētibꝫ · xxv · ānos · mortale eſt. ¶ Si in ecc̄ijs de iure vacātibꝫ nō ꝓuidit de rcōre ut debuit ſic vacāt curata data abſq; diſpēſacōe

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

ꝑꝑe· hijs q̄ non cõtingũt· xxv· ãnũ· vel qui iſra
annũ ab acceptacõe hmõi curati nõ faciũt ſe
ad ſacerdotiũ promoueri· niſi cã ſtudij ſit ob
miſſum ⁊ diſpenſatũ· de quo hẽs ſup̃ i· c· de bñ
ficiatis. ¶ Si vero Epus de hmõi curatis vacã
tibꝫ· infra ſex menſes poſtea nõ ꝓuiderit non
põt poſt hoc ſe intromittẽ de illo· qꝛ mõrle eſtꝫ
⁊ tunc tenẽtur errorẽ ſuũ manifeſtare. Idẽ qñ
recepto ſecũdo beneficio vacauit p̃mũ de quo
hẽs· s̃· plenꝰ et in Sũma in· x· pte· ¶ Si ordiã
uit aliquẽ clericum ad ordinẽ ſacrũ· ſine iuſto
titulo· i· ſine bñficio vel ſaltẽ p̃rimonio ſufficiẽ
ti ad ſui ſuſtentacõem qꝛ vltra pccm mõrle te
net ei expenſas facẽ· quouſqꝫ de bñficio ſit ei
prouiſũ· niſi aliq̃s Epus hmõi cõmiſiſſet alijs
detminãdo pſonas· qꝛ tũc ille cui ↄmiſſum fuit
tenetur. De quibꝫ vide in Sũma in· ꝫ· pte· ¶ Si
nõ viſitauit Epatũ ſuũ ut debuit· ꝗ ſi in viſita
cõe ſua nĩs ſũptuoſius fuit· ⁊ cũ mag̃ et nimia
fãilia venit. Et cũ equitarijs nimijs· vltra pre
ſcriptũ numerũ· vel ſi ipẽ vel fãilia eiꝰ munera
accepit ſup quo ſpeãlis peã eſt· de quibꝫ ple· in
· ꝫ· pte Sũme. ¶ Si in viſitacõne nõ diligẽter in
q̃ſiuit de quibꝫ debuit et maxime· de vita et ho
neſtate clericorũ vel ſacerdotũ ⁊ officiantiũ ⁊
quõ ſe hñt in ãminiſtracõe ſacramẽtoꝝ et de
formis eoꝝ ſi bene ꝓnunciãt p̃cipue baptiſmi

qui eſt magis neccari⁹ de audiētia cōfeſſionū
quō in eis ſe hn̄t· quō populū āmonet. Et in
rebus eccīe ꝑcipue altaris· ꝙ mūdas teneāt
Si aūt videt ī hmōi nōbiliter excedē· corrigat
ꝛ emēdet q̄ntū poterit· ꝙ ſi non correxerit et
punierit exceſſus vel ſi tales ſūt incorrigibiles
nō ꝓuiderit de alijs· grauit̄ peccat. Et oīa mala
la ꝛ damna aīarū· que inde ſequūtur· ei impu
tant̄ dū tamē obuiare pōt ꝛ nō facit di· 83· per
totū. ¶ Si ſuſtinuit in officijs ꝛ bn̄ficijs noto
rios ꝯcubinarios quos debꝫ poſt āmonicōem
ſi non abſtinuerit ꝑuare beneficijs· ꝙ ḡuiter
peccat. ¶ Si ī alijs ſceleribꝫ ꝛ malis maīfeſtis
ut vſuris· tab'nis· ludis ī aleis· ꝓducōibus·
negocijs ſecularibꝫ ſe occupātes ꝛ venacōibꝫ
nō bene ſe habuit cir̄ clericos. Illos ei in hijs
non puniēdo vidꝫ male poſſe excuſari a pccō
mortali niſi ex hmōi punicōibꝫ ſequētur ma
ius malū· ut ſciſma ꝟ magnū ſcandalū di· 70·
ut ꝯſtituerētur. ¶ Si laycos ſibi ſb̄ditos no
torios peccatorēs· quos p ſe nouit vel ſibi p ali
os denūciatos· ut adulteros vſurarios inimi
cicias excentes manifeſtas· nō corrigit p cēſu
ras ꝛ alios modos· ut debꝫ peccat ḡuiter· niſi
obmittat ꝙ non ſperat̄ emendacō· ſed potius
deterioracō ex hoc. Et hoc tamē nō vidꝫ excuſa
ri ſufficiēter· niſi ex hoc timētur aliquod ḡue

ſcandalū · di · xx · Cōmeſſacōnes. ¶ Si malas
cōſuetudines q̈s reperit in ſua dioceſi nō nitit̄
auferre q̄ntū pōt · ut vendē ꝛ laborare diebus
feſtiuis · nō ꝯicare ꝛ ꝯfiteri ſemel in anno · tri
pudiare in eccijs · violare ecclaſticā libertatē
ut clerici cōuemiātur ꝓ debitis vel delictis corā
iudicio ſeculari · vel ecclaſticā immunitatē ut
extrahātur debitores vel malefactores ꝑ vio
lentiā de locis ſacris · et hmōi in caſibꝫ nō con
ceſſis · qꝛ tenet̄ illis hmōi prohibē. Et ſi poſt
āmonicōnem nolūt deſiſtē · excare · qꝛ alias pec
cat grauit̄ · obmittendo hoc · ex timore vel negli
gentia · di · xꝫ · Sit rector. ¶ Si fructus ſeu red
ditus Epatus ſui male expendit donādo cōſag̈
neis vel alijs nō indigentibꝫ qꝛ peccat grauit̄
Et ſi diſtincta ſūt ea q̄ deputātur ad menſam
eiꝰ ab alijs. Et ſi de alijs q̄ erogaē debꝫ clericis
vel ꝓ repatione eccie · vel paupibꝫ · dat cōſag̈
neis vel alijs amicis ſuis ſine rōnabili indigē
tia · tenet̄ reſtituē illa qꝛ rapinā fecit et ſimilit̄
recipiētes ab eo. Si vero nō ſūt diſticta hmōi
bō ſed intelligūtur oīa ꝯmittī fidei ſue ea q̄ ſuf
ficiūt ad vſū ſuū · ꝛ familie ſibi ꝯueniētis debet
papibus erogare ꝛ alijs dando paupibus ſb̄
trahit · hec Tho · in · 2 · ſecunde · q · 2 · et · 12 · q · 2 ·
Aurū · ꝛ · c · gloria · ¶ Si grauauit ſubditos ſu
os indebitis collectis. ¶ Si fecit clericos ſuos

ſolue͂ tallias a dn̄o tp̄ali impoſitas· vel gabel
las ad inſtanciā eius vel· ſi ipe͂ ſponte dedit ſine
licēcia ſūmi pōtificis· qđ prohibet̄ ⁊ ergo mor
tale eſt. ¶ Si delicta clericoꝝ vel laycorū puni
uit pena pecuñaria ex auaricia· ⁊ nō ad magis
refrenandū· qđ ꝓhibetur ⁊ ergo mortale eſt
¶ Si viſitauit diocesim vel viſitaē fecit magis
ꝓpter lucrū q̄ ſalutē hoim· qꝛ mortale ē. ¶ Si
alienauit bona Epatus ſine licēcia ꝑpe et in cau͂
indebito qꝛ mortale eſt. ¶ Si iura ecc̄iarū non
ſeruauit quia moꝛ̄le eſt. ¶ Si bona vacantiū
ecc̄iarū ſibi vſurpauit cū debeāt ſucceſſori ꝯſer
uari· quia moꝛ̄le eſt. ¶ Si iuſta debita a p̄deceſ
ſoribꝫ ꝯtracta rōne ecc̄ie nō ſoluit quia moꝛ̄le
eſt. ¶ Si fructus alicuiꝰ beneficij ad tp̄us ad
ſe accepit vl' p̄tem ab eo cui cōtulit vult hr̄e
quia rapina ē ⁊ moꝛ̄le. ¶ Si formā iuris erga
vſurarios manifeſtos nō ſeruauit ſꝫ de certa
q̄ntitate cōtentus nō facta debita reſtitucōne
ſibi remittit· ⁊ ad ſepulturā ⁊ ad ſacra admit
tit quia moꝛ̄le eſt. ¶ Si incerte paup̄ibꝫ depu
tāda in ſuū vſū ꝯuertit ſine nec̄citate· quia mor
tale eſt. ¶ Si ſn̄ias excōis de facili ꝓpter lu
crū profert vel abſolucōem eius quia moꝛ̄le ē.
¶ Si ꝑmiſit q̄ſtionarios vel alios ꝓnunciare
indiſcretas indulgēcias ⁊ falſas quia moꝛ̄lit̄
peccauit. ¶ Si exēptos ut frēs predicatores.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mīōres. hēmitas scī augustini. carmelitas ser uitas. Cistercienses ⁊ alios hñtes ꝑ ꝑuilegiū exēptiones iniuste molestat. nō seruādo ꝑuile gia eoꝝ specialiꝛ ꝓ audiētia ↄfessionū. nō ad mittēdo sibi ꝑñtatos ydoneos. ſm Cle. dudū de sepul. vel sibi retinendo nimios casus et in cōsuetos. ut cottidie hēatur recursus ad eum. vel ad quartā cogendo qñtū ad id in quo sūt ꝑuilegiati vel eos ad iudiciū trahendo. cum in nullo possit eos cōuenire n̄ ꝓ hēsi. qꝛ grauiter peccat. ¶Si monasteria monachorū vel moīā charū nō exemta nō diligēter ⁊ honeste visi tauit ⁊ eos vel eas ad seruandū regulā indu xit deponendo abbates vel abbatissas ꝓ relaxa cione cū expedit. hñdo curā de honestata earū Et qꝛ nō hēant familiaritatē cū clericis religiosis vel laicis ille moniales. ꝓuidendo eis de diligē ti clausura de cōfessore securo et consciato pro hibendo ingressum symoniacū ⁊ ↄuiuia feiaꝝ que ibi fiūt. et festa vana in cōsecracōne eaꝝ ¶Si in iudicando in foro cōtentioso sibi non te nuit vicariū peritū ⁊ bonū ꝑcipue qñ ex se non habꝫ sufficientiā iuris. ¶Si non seruauit or dinē iudiciariū debito mō. Si fuit acceptator ꝑsonaꝝ. ¶Si dedit iniquas sentēcias de istis dicut. s. in. c. cū iudices. ¶Si nō seruauit de bitā formā iuris inferēdo sentēcias excōis

ſuſpenſioēs. et īterdicti. q̄ incurrit vltra peccm
certā penā. de qua vide in ſūma. ꝯ. pte. p̄cipue
in cauſis mr̄imonialibꝫ. q̄ ibi oportꝫ eē cautiſ
ſimū ⁊ ponderoſū. ⁊ ſpecialit̃ cir̄ diuorcia. ¶ Si
dedit licenciā dn̄o tpali vl̄ iudici. verberādi l̄
alit̃ puniēdi. vel incarcerandi aut hmōi cleri
cos ſuos. niſi in caſu in quo eſſent incorrigibi
les per eum. q̄ efficit̃ excatus. ex̄ de ſen. ex̄. ut
fame. Nemine tn̄ etiā debꝫ verberare manibꝫ
ꝓpriis. ſ; per clericū aliū faciat caſtigare cleri
cū pro delictis et hmōi cū expedit ſcd̄m iura.
¶ Itē a cauſis ſangn̄is debet abſtinere ope. cō
ſilio ⁊ mandato. ¶ Si hereticos nō diligēter p
quiſiuit in ſua dioce. ⁊ puniuit ſm iura. ¶ Si
teſtamēta ⁊ vltiās volūtates nō fecit impleri
p̄cipue quo ad legata ad pias cās ¶ Si diſpē
ſauit in votis ⁊ iuramētis in quibꝫ nō potuit
vl̄ ſi potuit tn̄ indiſcrete. ⁊ ſine cauſa rōnabi
li. ¶ Si abſoluit a ſentēciis a quibꝫ nō potuit
ut in ꝑꝑe reſeruatis caſibꝫ. vel diſpēſauit in ir
regularitate in q̄ non potuit. ¶ Si bonus exē
plais fuit in hitu nō p̄cioſo. ſuppellectilibꝫ nō
argenteis. et curioſitatibꝫ in apparatu domus
et ornatu nō ſeculari. in victu ſobrio. nō ꝯuiua
lis nimis. niſi cū paupibꝫ. in viſitādo ecclias. in
ſeſſendo diuīs et p̄cipue diebꝫ feſtiuis. q̄ hoc
debet facē ſm iura. In ſolēpnitatibꝫ p̄cipuis.

ꝑ ſe cātando miſſam. Jn dicendo officiū deuote
nō curſiue. ſ; ordinate ⁊ ꝙ dicatur in ecc̄ia ſua
debite ꝓcurando. Jn freq̄ntando orōnes p̄ua
tas. in vacando lectionib; ſacris. ut di. 36. per
totū. in p̄dicando ſi ſit ydoneus. v̄l ſi ſciuerit. ſi
vero neſciuerit. ꝓuidendo gregi ſuo de alijs p̄
dicatorib; vtilib; nō curioſis ſimilit̄ de ꝯfeſſori
bus. Jn tenendo honeſtā ⁊ deuotā familiā. ſol
licitus de ſalute ei᷒. Jn vitando ꝯuerſacōe; cū
mulierib; ut peſtem. Jn raro exitu de domo n̄
ad ecc̄iam. Jn ꝯferendo ⁊ inquirendo ſepe cōſi
lia. cū ſeruis dei. quō poſſit melius ꝓuidere gre
gi ſuo. Adulatores ut venenū abhorrēdo. Pa
ter pauperꝝ. viduaꝝ. orphanorū. ⁊ oppreſſorꝝ
exiſtat. et cauſas eoꝝ ſine expenſis expedire
facit. Jn iniurijs ꝓprijs nō ſit vindicatiu᷒. ſ;
pacientiſſim᷒. Jn verbo ⁊ geſtu. nō ſit ſubitus
⁊ iracūdus. nemi multū fāiliaris n̄ ſeruitorib;
dei. ſupiorib; obediens. equalib; non inuidens
nō gaudēs de dig̃tate et honore. ſ; lugens pro
exteiori occupacōne ⁊ pleb̄ offenſis. die noctu
q; reſiſtat ꝯtencōib; maxiē cōn̄ fidē catholicam
ꝙ ſi in hijs oīb; diligenter ⁊ bn̄ ſe habuit. n̄l
deo acceptiꝰ. Si aūt preſūptorie et male nil mi
ſeriꝰ ⁊ damnabiliꝰ Ep̄i dig̃tate. ut dic̄ augꝰ di.
.x. an̄ oia. De p̄latis etiā multa habes in ſū
ma. 3. pte. ti. vlti. per totū. Jtem Ep̄i et ſup̄

concedētes aliquā domū vſurarijs manifeſtis
alienigenis ad fenus exercendū. ſunt ipō facto
ſuſpenſi. ut ex de vſu. quāq͂ li. vi. Similit̄ ſi per
mittunt q̄ hmōi vſurarij alienigene exerceant
fenus in terris eoꝝ iuriſdictioni ſubditis. niſi
infra tres menſes eos expulerint ut in ꝑalle-
c. quāq͂. ¶ Item Qui ſe ingerit pro p̄pa electꝰ
a minori pte quā a duabꝫ ptibꝫ cardinaliū. eſt
ipō facto excatus. Et ſimilit̄ cardinales q̄ talē
receperint pro p̄pa ex de elect. licet. li. vi. ¶ Item
Omēs clerici religioſi layci. ſiue familiares cu
rie ſiue alij. qui aliqd pactū fecerit. vel aliquid
paruū vel magnū ꝓmiſerint. vel ꝓmiſſiones
receperint vel ex pacto vel ꝓmiſſione occulta ł
manifeſta dederint vel receperint puū quid vel
magnū pro aliq̄ iuſticia ł gr̄a. ꝓ ſe vel ꝓ alio
in cauſis iuridicis vel lr̄is aplicis. ⁊ quibuſcū
qꝫ modis. ab aplica ſede optinenda ſunt ipſo
facto excati. in extrauagan̄. Bonifacij. viij. Et ab
ſolucō p̄pe reſeruatur. hoc hꝫ locū in cu. ro. Jo.
an ⁊ an. de bur. eam alle.

¶ Sequit̄ q̄rta ⁊ vltiā pars huius tractatꝰ q̄
tractat de abſolucōe ⁊ pn̄ie iniūctione. 28

POſtq͂ penitēs dixit ex ſe pecā ſua. ł
ex interogatione cōfeſſoris ut debuit
tandem ꝯcludat dicēs. In iſtis pecca
ui ⁊ in alijs multis. et de oībus dico